

SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR-416 004, MAHARASHTRA
 PHONE: 0231-2692333 website- www.unishivaji.ac.in
 FAX: 0231-2692333 BOS - 2609002
 शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर - 416004
 कॉम्प्युटर केंद्र, कोल्हापूर - 416004
 ईमेल: unishivaji@unishivaji.ac.in

2018-19
CBCS

Ref/SU/BOS/HUM/4750

Date:- 01/06/2018

The Principal
 All Affiliated Arts (B.A.) Colleges,
 Shivaji University,
 Kolhapur

Subject: Regarding Guidelines, Rules, Regulation, Structure and Standard of Passing of B.A. Part -I,II,III (Sem I & VI) Choice Based Credit System (CBCS) under the Faculty of Humanities.

Sir/Madam,

With reference to the subject mentioned above, I am directed to inform you that University authorities have accepted and granted approval to Guidelines, Rules, Regulation, Structure and Standard of Passing of B.A. Part- I,II, III (Sem. I & VI) Choice Based Credit System (CBCS) under the Faculty of Humanities.

This Guidelines, Rules, Regulation, Structure and Standard of Passing shall be implemented from academic year 2018-2019 (i.e. from June 2018 onwards). A soft copy containing Guidelines, Rules, Regulation, Structure and Standard of Passing is attached herewith and it is also available on university website www.unishivaji.ac.in. (Online Syllabus)

You are therefore, requested to bring this to the notice of all Students and Teachers concerned.

Thanking you,

Yours faithfully,

[Signature]

Dy. Registrar

Encl: As above

Copy to:

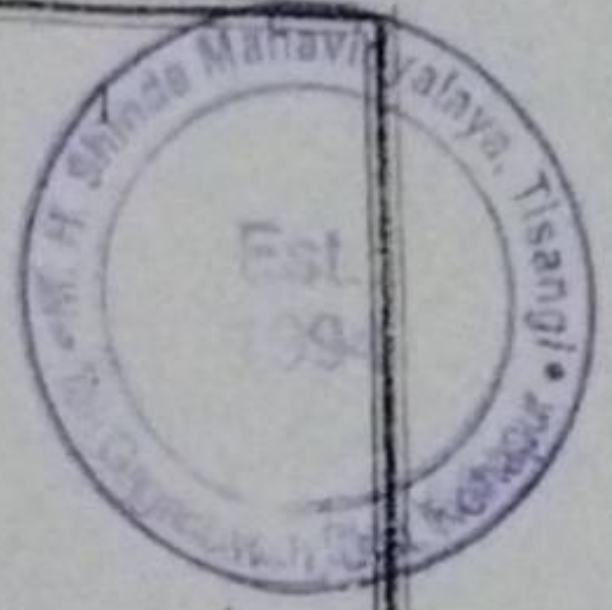
- 1 Dean, Faculty of Humanities
- 2 Chairman, BOS & Ad-hoc Bords under Faculty of Humanities
- 3 Appointment Section
- 4 P.G. Admission Section
- 5 B.A. Section
- 6 Affiliation Section (U.G.)
- 7 Computer Centre
- 8 Eligibility Section
- 9 Distan Education

} for information and necessary action.

One copy in the library and the rest to the admission committee

म. ह. शिवाजी विद्यापीठ
 कोल्हापूर - 164 (शिवाजी)
 तारीख

- 9 JUNE 2018

Shivaji University, Kolhapur

Choice Based Credit System (CBCS)

Bachelor of Arts (B. A.) Program

Faculty of Humanities

(To be implemented from Academic Year 2018-19)

Shivaji University, Kolhapur

Regulations and Guidelines

Under Choice Based Credit System (CBCS)

Bachelor of Arts (B. A.) Program

Under the Faculty of Humanities

(To be implemented from Academic Year 2018-19)

1. **Implementation of Regulations & guidelines** - The Regulations and guidelines shall be implemented as mentioned below -
  - B.A. Part – I, Sem I & II from Academic year 2018- 19
  - B.A. Part – II, Sem III & IV from Academic year 2019- 20
  - B.A. Part – III, Sem V & VI from Academic year 2020- 21
2. **Eligibility Criteria:** As per Ordinance – O. B. A. 1
3. **Pattern of CBCS** - The pattern of CBCS for Semester examinations shall be as mentioned below:
  - i. **B. A. Part – I, Sem I & II:-** 50 marks University Semester examination for each theory paper in each Semester.
  - ii. **B. A. Part – II, Sem III & IV:-** 50 marks University Semester examination for each theory / practical paper in each Semester except Environmental Studies.
For Environmental Studies at Semester IV, 70 marks will be for theory paper and 30 marks for the project work.
  - iii. **B. A. Part – III, Sem V & VI :-** 40:10 pattern shall be applicable for each theory paper in each semester wherein 40 marks shall be for University Semester examination and 10 marks for internal assessment.
4. **Weightage:** There shall be 1900 marks for 3 years having 6 Semesters B. A. CBCS Program with 148 Credits.

HS + 52 + 148 = 148

  - a) **B. A. Part – I (Sem I & II) :**
For B. A. Part I total 12 papers with 6 papers of each semester and total Credits shall be 48 with 24 Credits for each Semester.
  - I. There shall be Ability Enhancement Compulsory Courses (subjects) (hereafter termed as AECC) with Paper 1 for Sem I and Paper 2 for Sem II each of 50 marks, as compulsory English course.

Duration of Semester Examination for each theory paper - The duration of Semester Examination for each theory paper of 40/50 marks shall be of two hours except Environmental Studies of 70 marks (Sem IV, Examination) which shall be of 3 hrs.

Equivalence of papers and chances for the students in previous-Semester pattern - Two additional chances from the implementation of CBCS syllabus, shall be provided for the repeater students of old B. A. Part I, II, III - Sem I to VI. After this the concerned students will have to appear for the Examination as per CBCS Pattern. Equivalence of papers shall be provided as per revised syllabus for CBCS pattern.

9. **Standard of passing-** The Standard of passing shall be 35%. For B. A. Part I & II (Sem I to IV) the candidate will have to score 18 marks out of 50 in each theory paper. Only for Environmental Studies (Sem IV, Examination) the Student will have to score 25 marks out of 70 in theory paper and 11 marks out of 30, for project work. For B. A. Part - III (Sem V and VI) the student will have to score 14 marks out of 40 in each theory paper and 4 marks out of 10 in each Internal Examination/ assessment. There will be a separate head of passing in Theory and Internal Examination. However ATKT rules shall be applicable to Theory Paper (University examination) only.

10. Gradation Chart:

Marks Obtained	Numerical Grade (Grade Point)	CGPA	Letter Grade
Absent	0 (zero)	-	-
0 - 34	0 to 4	0.0 - 4.99	F (Fail)
35 - 44	5	5.00 - 5.49	C
45 - 54	6	5.50 - 6.49	B
55 - 64	7	6.50 - 7.49	B+
65 - 74	8	7.50 - 8.49	A
75 - 84	9	8.50 - 9.49	A+
85 - 100	10	9.50 - 10.0	O (Outstanding)

Note:-

1. Marks obtained ≥ 0.5 shall be rounded off to next higher digit.
2. The SGPA & CGPA shall be rounded off to 2 decimal points.
3. Marks obtained in 50 marks or 200 marks paper shall be converted to 100 marks.

Calculation of SGPA & CGPA

1. Semester Grade Point Average (SGPA)

$$\text{SGPA} = \frac{\sum(\text{Course credits} \times \text{Grade points obtained}) \text{ of a semester}}{\sum(\text{Course credits}) \text{ of respective semester}}$$

2. Cumulative Grade Point Average (CGPA)

$$\text{CGPA} = \frac{\sum(\text{Total credits of a semester} \times \text{SGPA of respective semester}) \text{ of all semesters}}{\sum(\text{Total course credits}) \text{ of all semesters}}$$

11. **Ordinances regarding the Examination** – O. B.A. 2, 3 & 4 shall prevail.

12. **Practical Examinations** – There shall be Practical Examination for subjects like Geography, Psychology, Home Science, Physical Education and Yoga. The rules for Practical Examinations shall be as per the letter / circular issued by respective Board of Studies from time to time.

13. **Result** - The result of each Semester shall be declared as Pass or Fail or Allowed to Keep Terms (A.T.K.T. for Sem II & IV) with grade/ grade points and Credits gained.

14. **Revised Rules** - These revised rules will be implemented with effect from the academic year 2018-19 onwards for B.A. degree program. However the existing (i.e. pre-revised) rules shall remain in force for the students of old semester pattern during the transition period.

* BAI - Demanding
sem I

BAI sem II - Business³

There shall be one Compulsory Generic Elective (CGE) to be chosen from the list of CGE.

There shall be four Discipline Specific Core Courses (subjects) (hereafter termed as DSC) per semester. However, Student should select at least One paper from DSC- A and DSC -B.

b) B.A. Part -II (Sem III & IV) -

For B. A. Part II there shall be total 13 papers⁴ with 6 papers for of each semester and one compulsory paper of Environmental Studies. Credits shall be 52 with 28 Credits for Sem III and 24 Credits for Sem IV.

There shall be Ability Enhancement Compulsory Course (subjects) (hereafter termed as AECC) with Paper 3 for Sem III and Paper 4 for Sem IV each of 50 marks, as compulsory English course.

II. There shall be one compulsory Interdisciplinary Studies (IDS) to be chosen from group IDS -A or IDS- B. However it is compulsory to select IDS subject from respective DSE group, i. e. Candidate who has selected paper from DSE- C group should select from IDS- A group. Similarly Candidate who has selected paper from DSE- D group should select from IDS- B group.

III. There shall be One Paper of Environmental Studies (EVS) (Theory - 70 marks) and (Project - 30 marks) as compulsory Environmental Studies course. The examination shall be conducted at the end of Sem IV. The Credits of the Environmental Studies course shall be assigned at the end of Sem IV.

IV. There shall be two papers each, from two Discipline Specific Core course DSC- C and DSC - D (subjects) per semester.

c) B.A. Part -III (Sem V & VI) -

For B. A. Part III there shall be total 12 papers with 6 papers for each semester and Credits shall be 48 with 24 Credits for each Semester. For each paper there shall be 3.2 Credits for theory and 0.8 credits for internal assessment.

I. There shall be Ability Enhancement Compulsory Course AECC-5 for Sem V and AECC- 6 for Sem VI, each of 40 (Theory)+10(Internl) marks.

Page No. 15

6 6

24 credits

Page No. 15

- II. There shall be one Discipline Specific Elective (hereafter termed as DSE-E) as a special course (subject) from B. A. part II - DSC- C or DSC-D.
- III. There shall be 5 theory papers each of 40 marks for a DSE-E per Semester. There shall be 5 internal assessments for each of 10 marks per Semester for DSE-E.

d) Credit distribution chart for B. A. Program with Course Code :

Course Name	Total Courses(Papers)	Total Credits	% in total course
DSC : Discipline Specific Core Course	18	72	49
AECC : Ability Enhancement Compulsory Courses	7	28	19
DSE : Discipline Specific Elective	10	40	27
CGE : Compulsory Generic Elective	2	8	5
TOTAL	37	148	100%

148

58 + 52 + 51

5. Scheme of Examination -

The following shall be the scheme of Examination

The Question paper in each Semester for each theory paper for B. A. Semester I, II, III & IV shall be of 50 marks. The question paper for Environmental Studies for Semester IV shall be of 70 marks for theory and 30 marks for project work. For B. A. Semester V & VI question paper shall be of 40 marks for each theory paper and 10 marks for Internal Assessment.

The following shall be the scheme of Internal Assessment

There shall be continuous Internal Assessment of 10 marks for B.A. Part - III, Sem V & VI. Internal Examination/ Subject related activities assessment will be compulsory for all students. If a candidate fails or remains absent in Internal Examination / Subject related activities assessment then candidate will have to clear the Internal Examination / Subject related activities assessment in subsequent attempt/s in next semester.

6. Ordinances regarding the examination - O. B.A. 2, 3 and 4 shall prevail.

Choice Based Credit System (CBCS) pattern

Under Faculty of Humanities

Implemented from the academic year 2018-19

Sr. No.	Rules and Regulations
CBCS R. B. A. 1	<p>The 3 year B. A. CBCS Program shall consist of 6 semesters each of 6 months duration. Semester Examination shall be held at the end of each semester.</p> <p>(A) Structure of Programme : Following shall be the Structure and course list</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) Structure - I for B. A. Part - I (ii) Structure - II for B. A. Part - II (iii) Structure - III for B. A. Part - III <p>(B) List of courses (Subject)</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) for B. A. Part - I (ii) for B. A. Part - II (iii) for B. A. Part - III
CBCS R. B. A. 2	<p>Non-Credit courses:</p> <p>(A) Compulsory Civic Courses (CCC)</p> <p>For Sem I and Sem V there shall be Compulsory Civic Courses under self study mode which are as follows:</p> <p>Sem I: CCC - I : Democracy, Elections and Good Governance</p> <p>Sem V: CCC - II : Constitution of India and Local Self Government</p> <p>(B) Skill Development Courses (SDC)</p> <p>For <u>Sem II</u> and <u>Sem VI</u> there shall be Compulsory Skill Development Courses under self study mode which are as follows:</p> <p>Sem II: SDC - I : Any one from following (i) to (v)</p> <ul style="list-style-type: none"> i) Business Communication & Presentation ii) Event management iii) Personality Development, iv) Yoga & Physical Management v) Resume, Report & proposal writing <p>Sem VI: SDC - II: Any one from following (vi) to (x)</p> <ul style="list-style-type: none"> vi) Interview & Personal Presentation Skill, vii) Entrepreneurship Development Skill, viii) Travel & Tourism, ix) E-Banking & Financial Services, x) RTI & Human Right Education (HRE), IPR & Patents

- These courses are of Self Study mode. The study material of all above courses will be made available on University website.
- The Examination of each of the course will be of 50 marks having 20 MCQ questions. Minimum 20 marks (40%) out of 50 are required for passing.
- The duration of examination shall be 60 minutes.
- The examination shall be conducted at the college level.
- The list of all candidates along with marks is to be submitted to the University.
- The degree will be awarded only after successful completion of these courses.
- The performance of students regarding Non-Credit courses (CCC & SDC) shall be separately mentioned in Result-sheet as Pass or fail.

i. The following shall be the course of studies for the B.A. Part-I CBCS Semester Examinations

There shall be AECC for both Semester as compulsory English course, one CGE to be chosen from the list of CGE and four DSC per semester. However, Student should select at least One paper from DSC- A and DSC -B.

ii. The following shall be the course of studies for the B.A. Part-II CBCS Semester Examinations.

The B. A. Part-II Semester Examinations shall consist of six papers (in each semester) each of two hours duration and carrying 50 marks for University (Theory) examination.

B. A. Part-II (Second Year)

1. AECC: English

2. IDS (Generic Elective) - The Second course (subject) shall be inter-disciplinary. The inter-disciplinary course (subject) to be offered by the candidate shall be from amongst the courses (subjects) mentioned against each of the DSC courses (subjects).

3. A candidate shall choose two courses (subjects) with two papers each out of the four DSC courses (subjects) of the 1st year.

Note: A candidate who has passed the B. A. Part-I (CBCS pattern) of this University or any other statutory university is recognised as equivalent thereto. Candidate is allowed to select any two DSC at the B. A. Part-II, irrespective of the DSC offered by him at his B. A. Part-I Examination.

	iv. A candidate who desires to change the course (subject) shall have to keep four additional terms and shall have to clear Part-I & Part-II (respective semesters) subject.
BCS R. B. A. 7	The Principal of the college has to certify the attendance and the examination form of the candidate as per the Ordinance O. 31 and O. 37. A candidate has to submit University examination form as per the Schedule and dates prescribed by the University for every Examination.
BCS R. B. A. 8	<p>The Scheme of the Physical Education has been made operative for B. A. Part-I.</p> <p>The benefit of marks, obtained by the students in Physical Education Tests (of 10 marks) conducted by the University authorities shall be as under :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. If a student fails in up to four heads of passing of University examination (Theory / Practical) and having passed in all the remaining heads of passing, the marks obtained by him in the Physical Education Test shall be added to maximum up to four heads of passing in which he has failed as the case may be. A student getting the benefit of Physical Education marks should not be given advantage of any other Ordinance. The Physical Education Marks shall not be considered for the award of Class and for deciding merit. 2. If as a result of addition of Physical Education marks a student does not pass the examination the marks obtained by him in Physical Education shall not be considered. 3. The marks of Physical Education obtained by the unsuccessful students at the B. A. Part-I semester Examination shall be carried forward for their subsequent attempt/s. 4. The marks obtained in Physical Education shall not be considered for earning exemption in a subject of head of passing, but the marks will be carried forward for availing the benefit at the subsequent attempts. 5. The marks secured by the students under the Physical Education scheme shall be added to the total of his marks in the Examination irrespective of the fact of his passing or failure in the examination. The Physical Education marks shall be shown as "Total +P. E. Marks". 6. The Physical Education Test shall be conducted in the Second Semester.
BCS R. B. A. 9	The B.A. Part-I, II and III Semester Examinations shall be held twice in a year in April / May and October / November.
BCS R. B. A. 10	A candidate who has satisfactorily kept term for first Sem of B. A. Part-I in this University or any other Universities following UGC, CBCS pattern shall be allowed to join for the Second Sem of the B. A. Part-I in this University.

CBCS R. B. A. 11

- i) A candidate, who has once passed the B.A. Degree Examination of this University, shall be permitted, on the submission of a fresh application and the payment of a fresh fee, to appear again at the B.A. degree examination offering as his special subject any one of his DSC (optional) subjects, other than the special subject in which candidate has already passed; provided candidate fulfils the usual conditions laid down for regular students, but candidate will not be awarded a class or degree. However, candidate will be awarded passing certificate by the University.
- ii) The Candidate who has already taken degree in any of the DSE courses and wants to change the principal courses (Subjects) candidate can appear for new course as principal course (Subject), from amongst the optional subjects of B. A. Part II, the candidate can complete his new course; however the candidate will not be offered new degree in the principal subject. If the candidate wishes to have new degree, he shall have to surrender his first degree.
- iii) A candidate who has passed the B.Sc./B.Com. Degree Examination of this University or an examination recognized as equivalent thereto shall be allowed to take admission to B.A. Part-II programme. Such a candidate shall be required to appear in all the papers of B.A. Part -I, II and III to enable him to be eligible for award of a degree and a class, but not for a prize, scholarship, medal or any other award. Those students who do not desire to have a Class / degree, need not appear for the papers of B.A. Part-I Examination.
- iii) A candidate passing the B.Com. Examination of this University or an examination recognized as equivalent thereto and intending to appear for the B.A. Examination shall at his option be exempted from appearing in English of B.A. Part -II & III. Such candidates offering Economics at B.A. examination, be exempted from appearing in the optional papers in Economics at B.A. Part-II and in English at B.A. Part-II & III. However, such candidate shall not be eligible for a class.
- iv) A candidate passing the B.Sc. examination of this University or an examination recognized as equivalent, shall be exempted from appearing in the paper of English (AECC) at B.A. Part-III. However, such candidate shall not be eligible for a class.

CBCS R. B. A. 12

A Candidate, who has once passed the B.A. Degree of this University or any other Statutory University or recognized as equivalent thereto, shall be allowed to appear again for the same examination provided the candidate offers DSE subjects different from those in which he has already passed at the B.A. Part-II and III Examinations and provided further he keeps four terms in a College affiliated to this University (two for Part-II and two for Part-III). Such a candidate will not be required to keep terms for B.A. Part-I

	<p>Papers.</p> <p>Such a candidate shall be exempted from AECC (Compulsory English) of B.A. Part-II & III. Candidate need not appear for the papers of B.A. Part-I Examination.</p> <p>A candidate appearing for above examination in accordance with the provisions stated above shall not be eligible for a degree, a class, prize, a scholarship, a medal or any other award.</p>
CBCS R. B. A. 13	<p>The provisions of R.B.A. 11 and 12 shall also apply to a distance mode candidate.</p>
CBCS R. B. A. 14	<p>For every subject of B.A. Parts-I (Sem. I & II), II (Sem. III & IV) and III (Sem. V & VI) each theory, internal and practical (wherever applicable) shall have a separate head of passing.</p>
CBCS R. B. A. 15	<p>i) The result of the B.A. Part-I examination shall be declared publicly in two categories viz. a) Candidate who have passed the Part-I examination and b) candidates who are allowed to keep term for B.A. Part-II course.</p> <p>ii) The result of the B.A. Part-II examination shall be declared publicly in two categories viz. a) Candidates who have passed in all papers of the examination in addition to the remaining papers, if any of the lower Examination b) candidates who are allowed to keep term for B.A. Part-III course.</p> <p>No Class shall be awarded at B.A. Part-I & Part- II <u>Semester</u> Examination and no Passing Certificate shall be issued to the candidates for these examinations.</p> <p>iv) The result of B.A. Program (Sem I to VI) shall be declared in Grades by considering SGPA & CGPA (with percentage) based on the performances of all the courses at respective semesters. The award of scholarships and prizes for the B.A. Program shall be determined on the basis of the aggregate performance of the candidate at Sem I to VI examination.</p>
CBCS R. B. A. 16	<p>The Results of the Examination will be declared on the basis of marks obtained, Grade points obtained, Credit points, Status, Percentage of marks, Result, SGPA & CGPA with numerical grade point and letter grade. The list of Courses, course code, Paper number of programme, numerical grade & letter grade table and calculation of SGPA and CGPA table shall be mentioned on the backside of mark-sheet.</p>

A candidate passing Part - I or II Semester Examinations of the B.A. Degree programme under CBCS of the other Statutory Universities can get admission to next semester of Shivaji University and the marks of each semester of previous Statutory University be converted in proportion to Shivaji University, Marks structure and grades be awarded accordingly.

However, if the candidate's previous programme is not under CBCS, above provision will not be applicable.

Those students who have obtained A.T.K.T., at any examinations of other Statutory Universities and desire to migrate to Shivaji University for pursuing their further studies will have to clear the failed subjects of A.T.K.T. from the previous University.

In case of such students the previous University should issue the migration Certificate and also allow them to appear for the Examination in the failed subject of A.T.K.T. while they pursue their studies in Shivaji University.

CBCS R. B. A. 17

CBCS R. B. A. 18

A candidate who has passed in any papers / practical shall not be allowed to appear again in the same paper / practical. However a candidate desirous to improve the Grade (Class) may appear the immediate next examination and before the award of degree.

CBCS R. B. A. 19

A candidate who has passed or has secured ATKT for the B.A. Part-I CBCS Semester Examination of Shivaji University in distance mode, and is eligible to register his name for B.A. Part-II Examination, will be permitted to join a college in regular mode of B.A. Part-II programme and *vice versa*.

Note: This provision is not applicable for students passing B. A. Part II and seeking admission for B. A. Part - III.

CBCS R. B. A. 20

The course of study, the syllabi and the standard of passing of the examination for B. A. degree shall be identical for both distance and regular mode students. The distance mode candidate shall not offer any subjects which involve practical work in a laboratory or keeping of journals and the subjects for which there is no teaching provision in any of the affiliated colleges of the University.

CBCS R. B. A. 21

The syllabi for the various subjects shall be as prescribed by the Shivaji University authorities from time to time and shall be subject to such revision, modifications as may be made by the Academic Council from time to time on the recommendations of the Boards of Studies in different subjects. The text books and reference books for the various subjects shall be those as prescribed by the Academic Council from time to time on the recommendations of the respective Boards of Studies. *Note:* The pattern of question paper shall be as prescribed by respective university authorities.

CBCS R. B. A. I : (A) Structure of Programme :

(iv) Structure - I for B. A. Part - I

101-1110
6.14.18¹⁴
6 sem

Semester I - Duration : 6 Months

Teaching Scheme				Evaluation Scheme				
Course	No. of Lectures	Hours	Credits	Theory	Internal	Total Marks	Min Marks (for passing)	Exam Duration (Hrs.)
DSC - I	4	3.2	4	50	No Internal Exam	50	18	2
DSC - I	4	3.2	4	50		50	18	2
DSC - I	4	3.2	4	50		50	18	2
DSC - I	4	3.2	4	50		50	18	2
CGE - I	4	3.2	4	50		50	18	2
AECC - I	4	3.2	4	50		50	18	2
Total	24	19.2	24	300		300	-	-

Semester II - Duration : 6 Months

Teaching Scheme				Evaluation Scheme					
Sr. No.	Course	No. of Lectures	Hours	Credits	Theory	Internal	Total Marks	Min Marks (for passing)	Exam Duration (Hrs.)
1.	DSC - II	4	3.2	4	50	No Internal Exam	50	18	2
2.	DSC - II	4	3.2	4	50		50	18	2
3.	DSC - II	4	3.2	4	50		50	18	2
4.	DSC - II	4	3.2	4	50		50	18	2
5.	CGE - II	4	3.2	4	50		50	18	2
6.	AECC - II	4	3.2	4	50		50	18	2
Total		24	19.2	24	300		300	-	-
Grand Total		48	38.4	48	600		600	-	-

1. Student Contact Hrs per week : 19.2 hrs	3. Total marks for BA I : 600
2. Lectures : 48 Min	4. Total Credit for BA I : 48

DSC: Discipline Specific Core Course - Candidate can opt four courses (Subjects) from DSC. However, Candidate shall opt for at least one language course (subject) from DSC.

CGE : Compulsory Generic Elective - Candidate can opt any one course (Subject).

AECC : Ability Enhancement Core Course (Compulsory English).

(A) Non-Credit Self Study Course : Compulsory Civic Courses (CCC)
For Sem I: CCC - I : Democracy, Elections and Good Governance

(B) Non-Credit Self Study Course : Skill Development Courses (SDC)
For Sem II: SDC - I : Any one from following (i) to (v)

i) Business Communication & Presentation ii) Event management iii) Personality Development,
iv) Yoga & Physical Management v) Resume, Report & proposal writing

syllabus website

ii) Structure II : B. A. Programme Sem III & IV

Semester III - Duration : 6 Months

Sr. No.	Course	Teaching Scheme			Evaluation Scheme			
		No. of Lectures	Hours	Credits	Theory	Internal	Total Marks	Min Marks (for passing)
1.	DSC - III	4	3.2	4	50	No Internal Exam	50	18
2.	DSC - IV	4	3.2	4	50		50	18
3.	DSC - III	4	3.2	4	50		50	18
4.	DSC - IV	4	3.2	4	50		50	18
5.	IDS - I	4	3.2	4	50		50	18
6.	AECC - III	4	3.2	4	50		50	18
7.	AECC-EVS	4	3.2	4	50		50	18
Total		28	22.4	28	300		300	

Semester IV - Duration : 6 Months

Sr. No.	Course	Teaching Scheme			Evaluation Scheme				
		No. of Lectures	Hours	Credits	Theory	Internal	Total Marks	Min Marks (for passing)	Exam Duration (Hrs.)
1.	DSC-V	4	3.2	4	50	No Internal Exam	50	18	2
2.	DSC-VI	4	3.2	4	50		50	18	2
3.	DSC-V	4	3.2	4	50		50	18	2
4.	DSC-VI	4	3.2	4	50		50	18	2
5.	IDS - II	4	3.2	4	50		50	18	2
6.	AECC - IV	4	3.2	4	50		50	18	2
7.	AECC-EVS	-			50		50	18	2
Total		24	19.2	24	70+30		100	25+10	2
Grand Total		52	41.6	48	400		400		3

1. Student Contact Hrs per week : 19.2 hrs
2. Lectures : 48 Min
3. Total marks for BA II : 700
4. Total Credit for BA II : 48

AECC : Ability Enhancement Core Course (Compulsory English)

IDS : Inter Disciplinary Studies - Candidate can opt any one course (Subject) as per group chart of IDS.

DSC: Discipline Specific Core Course - Candidate can opt any two courses (Subjects) from DSC - C & DSC - D {Courses (subjects) which were opted in Part I (Sem I & Sem II)}

iii) Structure III : B. A. Programme Sem V & VI

Semester V – Duration : 6 Months								
Teaching Scheme				Evaluation Scheme				
Course	No. of Lectures	Hours	Credits	Theory	Internal	Total Marks	Min Marks (For Passing) (Theory + Internal)	Exam Duration (Hrs.)
DSE – E – VII	4	3.2	4	40	10	50	14+4 = 18	2
DSE – E – VIII	4	3.2	4	40	10	50	14+4 = 18	2
DSE – E – IX	4	3.2	4	40	10	50	14+4 = 18	2
DSE – E – X	4	3.2	4	40	10	50	14+4 = 18	2
DSE – E – XI	4	3.2	4	40	10	50	14+4 = 18	2
AECC – V	4	3.2	4	40	10	50	14+4 = 18	2
Total	24	19.2	24	240	60	300	14+4 = 18	2

Semester VI – Duration : 6 Months								
Teaching Scheme				Evaluation Scheme				
Course	No. of Lectures	Hours	Credits	Theory	Internal	Total Marks	Min Marks (For Passing) (Theory + Internal)	Exam Duration (Hrs.)
DSE – E – XII	4	3.2	4	40	10	50	14+4 = 18	2
DSE – E – XIII	4	3.2	4	40	10	50	14+4 = 18	2
DSE – E – XIV	4	3.2	4	40	10	50	14+4 = 18	2
DSE – E – XV	4	3.2	4	40	10	50	14+4 = 18	2
DSE – E – XVI	4	3.2	4	40	10	50	14+4 = 18	2
AECC – VI	4	3.2	4	40	10	50	14+4 = 18	2
Total	24	19.2	24	240	60	300	-	-
Grand Total	48	38.4	48	480	120	600	-	-

DSE: Discipline Specific Elective - Candidate can opt any one course (Subject) from DSC {Course (subject) which was opted in Part II (Sem III & Sem IV)}

AECC : Ability Enhancement Core Course (Compulsory English)

(A) Non-Credit Self Study Course : Compulsory Civic Courses (CCC)

For Sem V: CCC – II : Constitution of India and Local Self Government

(B) Non-Credit Self Study Course : Skill Development Courses (SDC)

For Sem VI: SDC – II: Any one from following (vi) to (x)

vi) Interview & Personal Presentation Skill, vii) Entrepreneurship Development Skill, viii) Travel & Tourism, ix) E-Banking & Financial Services, x) RTI & Human Right Education (HRE), IPR & Patents

Note : DSE paper No. VII to XVI are elective papers whereas, DSC Paper No. I to VI are core courses.

Hence, DSE paper VII to XVI should be considered in continuation of DSC I to VI.

CBCS R. B. A. I : (B): List of courses :

i) B. A. Part I - Sem I & II

Ability Enhancement Compulsory Course

Sem I		Sem II	
AECC 1	English	AECC 2	English
Core Generic Elective ✓			
Sem I		Sem II	
CGE			
CGE - 1	Marathi	CGE - 2	Marathi
CGE - 3	Hindi	CGE - 4	Hindi
CGE - 5	Sanskrit	CGE - 6	Sanskrit (Lower)
CGE - 7	Ardhmagadhi	CGE - 8	Ardhmagadhi
CGE - 9	Persian	CGE - 10	Persian
CGE - 11	Urdu	CGE - 12	Urdu
CGE - 13	Kannada	CGE - 14	Kannada
CGE - 15	Addl. English	CGE - 16	Addl. English
CGE - 17	Scientific Method	CGE - 18	Scientific Method
CGE - 19	Science, Tech. and Development (STD)	CGE - 20	Science, Tech. and Development (STD)

Discipline Specific Core Course (DSC)

DSC A			
Sem I		Sem II	
DSC - A1	Marathi - I	DSC - A13	Marathi - II
DSC - A2	Hindi - I	DSC - A14	Hindi - II
DSC - A3	English - I	DSC - A15	English - II
DSC - A4	Sanskrit (Lower) - I	DSC - A16	Sanskrit (Lower) - II
DSC - A5	Sanskrit (Higher) - I	DSC - A17	Sanskrit (Higher) - II
DSC - A6	Ardhmagadhi - I	DSC - A18	Ardhmagadhi - II
DSC - A7	Persian - I	DSC - A19	Persian - II
DSC - A8	Urdu - I	DSC - A20	Urdu - II
DSC - A9	Kannada - I	DSC - A21	Kannada - II
DSC - A10	Military Science - I	DSC - A22	Military Science - II
DSC - A11	NSS - I	DSC - A23	NSS - II
DSC - A12	Music - I	DSC - A24	Music - II
DSC B			
DSC - B1	History - I	DSC - B15	History - II
DSC - B2	Sociology - I	DSC - B16	Sociology - II
DSC - B3	Economics - I	DSC - B17	Economics - II
DSC - B4	Political Science - I	DSC - B18	Political Science - II
DSC - B5	Philosophy - I	DSC - B19	Philosophy - II
DSC - B6	Psychology - I	DSC - B20	Psychology - II
DSC - B7	Social Work - I	DSC - B21	Social Work - II
DSC - B8	AHIC - I	DSC - B22	AHIC - II
DSC - B9	Linguistics - I	DSC - B23	Linguistics - II
DSC - B10	Geography - I	DSC - B24	Geography - II
DSC - B11	Home Science - I	DSC - B25	Home Science - II
DSC - B12	Statistics - I	DSC - B26	Statistics - II
DSC - B13	Education - I	DSC - B27	Education - II
DSC - B14	Physical Education - I	DSC - B28	Physical Education - II

ii) B. A. Part II - Sem III & IV

Ability Enhancement Compulsory Course

Sem III		Sem IV	
AECC 3	English	AECC 4	English

Discipline Specific Core Course (DSC)

DSC C			
DSC - C1	Marathi - III	DSC - C25	Marathi - V
DSC - C2	Marathi - IV	DSC - C26	Marathi - VI
DSC - C3	Hindi - III	DSC - C27	Hindi - V
DSC - C4	Hindi - IV	DSC - C28	Hindi - VI
DSC - C5	English - III	DSC - C29	English - V
DSC - C6	English - IV	DSC - C30	English - VI
DSC - C7	Sanskrit (Lower) - III	DSC - C31	Sanskrit (Lower) - V
DSC - C8	Sanskrit (Lower) - IV	DSC - C32	Sanskrit (Lower) - VI
DSC - C9	Sanskrit (Higher) III	DSC - C33	Sanskrit (Higher) - V
DSC - C10	Sanskrit (Higher) IV	DSC - C34	Sanskrit (Higher) - VI
DSC - C11	Ardhmagadhi - III	DSC - C35	Ardhmagadhi - V
DSC - C12	Ardhmagadhi - IV	DSC - C36	Ardhmagadhi - VI
DSC - C13	Persian - III	DSC - C37	Persian - V
DSC - C14	Persian - IV	DSC - C38	Persian - VI
DSC - C15	Urdu - III	DSC - C39	Urdu - V
DSC - C16	Urdu - IV	DSC - C40	Urdu - VI
DSC - C17	Kannada - III	DSC - C41	Kannada - V
DSC - C18	Kannada - IV	DSC - C42	Kannada - VI
DSC - C19	Military Science - III	DSC - C43	Military Science - V
DSC - C20	Military Science - IV	DSC - C44	Military Science - VI
DSC - C21	NSS - III	DSC - C45	NSS - V
DSC - C22	NSS - IV	DSC - C46	NSS - VI
DSC - C23	Music - III	DSC - C47	Music - V
DSC - C24	Music - IV	DSC - C48	Music - VI
DSC D			
DSC - D1	History - III	DSC - D29	History - V
DSC - D2	History - IV	DSC - D30	History - VI
DSC - D3	Sociology - III	DSC - D31	Sociology - V
DSC - D4	Sociology - IV	DSC - D32	Sociology - VI
DSC - D5	Economics - III	DSC - D33	Economics - V
DSC - D6	Economics - IV	DSC - D34	Economics - VI

DSC - D7	Political Science - III	DSC - D35	Political Science - V
DSC - D8	Political Science - IV	DSC - D36	Political Science - VI
DSC - D9	Philosophy - III	DSC - D37	Philosophy - V
DSC - D10	Philosophy - IV	DSC - D38	Philosophy - VI
DSC - D11	Psychology - III	DSC - D39	Psychology - V
DSC - D12	Psychology - IV	DSC - D40	Psychology - VI
DSC - D13	Social Work - III	DSC - D41	Social Work - V
DSC - D14	Social Work - IV	DSC - D42	Social Work - VI
DSC - D15	AIHC - III	DSC - D43	AIHC - V
DSC - D16	AIHC - IV	DSC - D44	AIHC - VI
DSC - D17	Linguistics - III	DSC - D45	Linguistics - V
DSC - D18	Linguistics - IV	DSC - D46	Linguistics - VI
DSC - D19	Geography - III	DSC - D47	Geography - V
DSC - D20	Geography - IV	DSC - D48	Geography - VI
DSC - D21	Home Science - III	DSC - D49	Home Science - V
DSC - D22	Home Science - IV	DSC - D50	Home Science - VI
DSC - D23	Statistics - III	DSC - D51	Statistics - V
DSC - D24	Statistics - IV	DSC - D52	Statistics - VI
DSC - D25	Education - III	DSC - D53	Education - V
DSC - D26	Education - IV	DSC - D54	Education - VI
DSC - D27	Physical Education - III	DSC - D55	Physical Education - V
DSC - D28	Physical Education - IV	DSC - D56	Physical Education - VI

Group of Inter Disciplinary Studies (IDS)

I.D. S. SUBJECT	At least one optional subject from the following (DSE)
A.I.H.C.	History, philosophy, Hindi, Sanskrit, Ardhamagadhi, Pali
Business Administration	Economics, D.S.
Co-operation ✓	Economics, Politics, History, Sociology, Education, Social Work, D.S., Stat, Mathematics, National Service Scheme (N.S.S.)
Cartography	Geography
Human Development	All Subject
Culture & Religion	History, Sociology, A.I.H.C., Psychology, Persian, Social work, Sanskrit, Ardhamagadhi, National Service Scheme (N.S.S.), Music, Pali, Natyashastra
Social Ecology	Economics, Politics, National Service Scheme (N.S.S.), H.S., Sociology, Geography, Ancient Indian History and Culture (A.I.H.C.), Philosophy, Psychology, History, D.S.
History of Marathi Literature	All Languages & Linguistics except Marathi, Music, Natyashastra
History of Hindi Literature	All Languages & Linguistics except Hindi
HSRM ✓	Politics, History, Kannada, National Service Scheme (N.S.S.), Sociology, Education, Psychology, Social Work, Marathi, Urdu.
Industrial Psychology	Psychology
Labour Welfare	Economics, Sociology, National Service Scheme (N.S.S.), Home Science, Social Work
Logic (T)	All Subject except Home Science D.S.
Logic (M)	All Subject except Home Science D.S.
Linguistics	Education and all Languages
Public Administration	All Subject {Social Science} N.S.S. except Mathematics, Languages, H.S., Music, Natyashastra
Rural Development In India	Sociology, National Service Scheme (N.S.S.), H.S., D.S., Social Work, Political Science
RGM/RGT	Geography
Secretarial practice & Communication Correspondence	Mathematical Statistics, English, Marathi, Urdu, German, Kannada
Yoga Studies	All Subject
History of Urdu	All Languages & Linguistics except Urdu
History of Ardhamagadhi Literature	Marathi, Hindi, Sanskrit, Pali, Persian, Kannada, Linguistic, Urdu.

IDS Co. P. - I. 60
 IDS HSRM N.S.S. P. 2
 IDS H.S. P. 2

iii) B. A. Part III - Sem V & VI

Ability Enhancement Compulsory Course

Sem III

Sem IV

AECC 5

English

AECC 6

English

Discipline Specific Elective (DSE)

DSE E

DSE - E1	Marathi - VII	DSE - E126	Marathi - XII
DSE - E2	Marathi - VIII	DSE - E127	Marathi - XIII
DSE - E3	Marathi - IX	DSE - E128	Marathi - XIV
DSE - E4	Marathi - X	DSE - E129	Marathi - XV
DSE - E5	Marathi - XI	DSE - E130	Marathi - XVI
DSE - E6	Hindi - VII	DSE - E131	Hindi - XII
DSE - E7	Hindi - VIII	DSE - E132	Hindi - XIII
DSE - E8	Hindi - IX	DSE - E133	Hindi - XIV
DSE - E9	Hindi - X	DSE - E134	Hindi - XV
DSE - E10	Hindi - XI	DSE - E135	Hindi - XVI
DSE - E11	English - VII	DSE - E136	English - XII
DSE - E12	English - VIII	DSE - E137	English - XIII
DSE - E13	English - IX	DSE - E138	English - XIV
DSE - E14	English - X	DSE - E139	English - XV
DSE - E15	English - XI	DSE - E140	English - XVI
DSE - E16	Sanskrit - VII	DSE - E141	Sanskrit - XII
DSE - E17	Sanskrit - VIII	DSE - E142	Sanskrit - XIII
DSE - E18	Sanskrit - IX	DSE - E143	Sanskrit - XIV
DSE - E19	Sanskrit - X	DSE - E144	Sanskrit - XV
DSE - E20	Sanskrit - XI	DSE - E145	Sanskrit - XVI
DSE - E21	Ardhmagadhi - VII	DSE - E146	Ardhmagadhi - XII
DSE - E22	Ardhmagadhi - VIII	DSE - E147	Ardhmagadhi - XIII
DSE - E23	Ardhmagadhi - IX	DSE - E148	Ardhmagadhi - XIV
DSE - E24	Ardhmagadhi - X	DSE - E149	Ardhmagadhi - XV
DSE - E25	Ardhmagadhi - XI	DSE - E150	Ardhmagadhi - XVI
DSE - E26	Persian - VII	DSE - E151	Persian - XII
DSE - E27	Persian - VIII	DSE - E152	Persian - XIII
DSE - E28	Persian - IX	DSE - E153	Persian - XIV
DSE - E29	Persian - X	DSE - E154	Persian - XV
DSE - E30	Persian - XI	DSE - E155	Persian - XVI
DSE - E31	Urdu - VII	DSE - E156	Urdu - XII
DSE - E32	Urdu - VIII	DSE - E157	Urdu - XIII

DSE - E33	Urdu - IX	DSE - E158	Urdu - XIV
DSE - E34	Urdu - X	DSE - E159	Urdu - XV
DSE - E35	Urdu - XI	DSE - E160	Urdu - XVI
DSE - E36	Kannada - VII	DSE - E161	Kannada - XII
DSE - E37	Kannada - VIII	DSE - E162	Kannada - XIII
DSE - E38	Kannada - IX	DSE - E163	Kannada - XIV
DSE - E39	Kannada - X	DSE - E164	Kannada - XV
DSE - E10	Kannada - XI	DSE - E165	Kannada - XVI
DSE - E41	Physical Education - VII	DSE - E166	Physical Education - XVII
DSE - E42	Physical Education - VIII	DSE - E167	Physical Education - XVIII
DSE - E43	Physical Education - IX	DSE - E168	Physical Education - XIX
DSE - E44	Physical Education - X	DSE - E169	Physical Education - XX
DSE - E45	Physical Education - XI	DSE - E170	Physical Education - XXI
DSE - E46	Military Science - VII	DSE - E171	Military Science - XII
DSE - E47	Military Science - VIII	DSE - E172	Military Science - XIII
DSE - E48	Military Science - IX	DSE - E173	Military Science - XIV
DSE - E49	Military Science - X	DSE - E174	Military Science - XV
DSE - E50	Military Science - XI	DSE - E175	Military Science - XVI
DSE - E51	NSS - VII	DSE - E176	NSS - XII
DSE - E52	NSS - VIII	DSE - E177	NSS - XIII
DSE - E53	NSS - IX	DSE - E178	NSS - XIV
DSE - E54	NSS - X	DSE - E179	NSS - XV
DSE - E55	NSS - XI	DSE - E180	NSS - XVI
DSE - E56	Music - VII	DSE - E181	Music - XII
DSE - E57	Music - VIII	DSE - E182	Music - XIII
DSE - E58	Music - IX	DSE - E183	Music - XIV
DSE - E59	Music - X	DSE - E184	Music - XV
DSE - E60	Music - XI	DSE - E185	Music - XVI
DSE - E61	History - VII	DSE - E186	History - XII
DSE - E62	History - VIII	DSE - E187	History - XIII
DSE - E63	History - IX	DSE - E188	History - XIV
DSE - E64	History - X	DSE - E189	History - XV
DSE - E65	History - XI	DSE - E190	History - XVI
DSE - E66	Sociology - VII	DSE - E191	Sociology - XII
DSE - E67	Sociology - VIII	DSE - E192	Sociology - XIII
DSE - E68	Sociology - IX	DSE - E193	Sociology - XIV
DSE - E69	Sociology - X	DSE - E194	Sociology - XV
DSE - E70	Sociology - XI	DSE - E195	Sociology - XVI
DSE - E71	Economics - VII	DSE - E196	Economics - XII
DSE - E72	Economics - VIII	DSE - E197	Economics - XIII

DSE - E73	Economics - IX	DSE - E198	Economics - XIV
DSE - E74	Economics - X	DSE - E199	Economics - XV
DSE - E75	Economics - XI	DSE - E200	Economics - XVI
DSE - E76	Political Science - VII	DSE - E201	Political Science - XII
DSE - E77	Political Science - VIII	DSE - E202	Political Science - XIII
DSE - E78	Political Science - IX	DSE - E203	Political Science - XIV
DSE - E79	Political Science - X	DSE - E204	Political Science - XV
DSE - E80	Political Science - XI	DSE - E205	Political Science - XVI
DSE - E81	Philosophy - VII	DSE - E206	Philosophy - XII
DSE - E82	Philosophy - VIII	DSE - E207	Philosophy - XIII
DSE - E83	Philosophy - IX	DSE - E208	Philosophy - XIV
DSE - E84	Philosophy - X	DSE - E209	Philosophy - XV
DSE - E85	Philosophy - XI	DSE - E210	Philosophy - XVI
DSE - E86	Psychology - VII	DSE - E211	Psychology - XII
DSE - E87	Psychology - VIII	DSE - E212	Psychology - XIII
DSE - E88	Psychology - IX	DSE - E213	Psychology - XIV
DSE - E89	Psychology - X	DSE - E214	Psychology - XV
DSE - E90	Psychology - XI	DSE - E215	Psychology - XVI
DSE - E91	Social Work - VII	DSE - E216	Social Work - XII
DSE - E92	Social Work - VIII	DSE - E217	Social Work - XIII
DSE - E93	Social Work - IX	DSE - E218	Social Work - XIV
DSE - E94	Social Work - X	DSE - E219	Social Work - XV
DSE - E95	Social Work - XI	DSE - E220	Social Work - XVI
DSE - E96	AIHC - VII	DSE - E221	AIHC - XII
DSE - E97	AIHC - VIII	DSE - E222	AIHC - XIII
DSE - E98	AIHC - XI	DSE - E223	AIHC - XIV
DSE - E99	AIHC - X	DSE - E224	AIHC - XV
DSE - E100	AIHC - XI	DSE - E225	AIHC - XVI
DSE - E101	Linguistics - VII	DSE - E226	Linguistics - XII
DSE - E102	Linguistics - VIII	DSE - E227	Linguistics - XIII
DSE - E103	Linguistics - XI	DSE - E228	Linguistics - XIV
DSE - E104	Linguistics - X	DSE - E229	Linguistics - XV
DSE - E105	Linguistics - XI	DSE - E230	Linguistics - XVI
DSE - E106	Geography - VII	DSE - E231	Geography - XII
DSE - E107	Geography - VIII	DSE - E232	Geography - XIII
DSE - E108	Geography - XI	DSE - E233	Geography - XIV
DSE - E109	Geography - X	DSE - E234	Geography - XV
DSE - E110	Geography - XI	DSE - E235	Geography - XVI
DSE - E111	Home Science - VII	DSE - E236	Home Science - XII

DSE - E112	Home Science - VIII	DSE - E237	Home Science - XIII
DSE - E113	Home Science - XI	DSE - E238	Home Science - XIV
DSE - E114	Home Science - X	DSE - E239	Home Science - XV
DSE - E115	Home Science - XI	DSE - E240	Home Science - XVI
DSE - E116	Statistics - VII	DSE - E241	Statistics - XII
DSE - E117	Statistics - VIII	DSE - E242	Statistics - XIII
DSE - E118	Statistics - XI	DSE - E243	Statistics - XIV
DSE - E119	Statistics - X	DSE - E244	Statistics - XV
DSE - E120	Statistics - XI	DSE - E245	Statistics - XVI
DSE - E121	Education - VII	DSE - E246	Education - XII
DSE - E122	Education - VIII	DSE - E247	Education - XIII
DSE - E123	Education - XI	DSE - E248	Education - XIV
DSE - E124	Education - X	DSE - E249	Education - XV
DSE - E125	Education - XI	DSE - E250	Education - XVI

Ordinance:

B. A. I	<p>1. No Candidate shall be allowed to enter upon the B.A. Part-I Course unless he has passed:</p> <p>i) The Higher Secondary School Certificate Examination with English and any other second language and with four optional subjects.</p> <p style="text-align: center;">OR</p> <p>ii) The Higher Secondary School Certificate Examination with English and any three optional subjects under the stream of Arts and a Vocational Course of 200 marks from the list of Vocational Courses prescribed by the Maharashtra State Board of Higher Secondary Education, Pune.</p> <p style="text-align: center;">OR</p> <p>iii) The Pre-degree Examination of this University.</p> <p style="text-align: center;">OR</p> <p>iv) An Examination of any other Statutory University or an examining body recognized as equivalent thereto.</p> <p style="text-align: center;">OR</p> <p>2. No candidate shall be admitted to the B.A. Part-I Examination unless he has satisfactorily kept two terms for the course at a College affiliated to this University.</p>
O. B. A. 2	<p>i) No Candidate shall be allowed to enter upon the course for the B.A. Part-II unless he has passed the B.A. Part-I (Semester I & II) examination or an examination of any other Statutory University recognized as equivalent there to.</p> <p>However, a candidate passing in all heads of passing or a candidate passing in all heads of passing except four heads of University (Theory/ Practical) Examination (Sem.-I & II taken together) of this University shall be permitted to enter upon the course of B.A. Part-II.</p> <p>ii) No candidate shall be admitted to B.A. Part-II examination unless he has satisfactorily kept two terms for the same at a College affiliated to this University. This provision shall not be made applicable to those students who have registered for B.A. degree course under distance mode.</p> <p>(Note : Internal Examination will be compulsory for all students. If the student fails/absent in internal examination then he/she will have to clear the internal examination in subsequent attempt/s in following semester. There will be a separate head of passing in Internal, Theory and Practical head of passing. However, ATKT rules will be made applicable in respect of Theory/ Practical head of passing only.</p>
O. B. A.3	<p>No candidate shall be allowed to enter upon the course for the B.A. Part-III examination unless he has passed the B. A. II Exam of this University or an examination of any other Statutory University recognized as equivalent thereto.</p> <p>However, those of the candidates who has appeared and passed in all the heads of passing except one or two of the B.A. Part-II after passing the B.A. Part-I, are allowed to proceed to B.A. Part-III.</p> <p>No candidate shall be affiliated to this admitted to the B.A. Part-III examination unless he has satisfactorily kept two terms for the same at a College University.</p>

1.2.1

The Fee for admission to the B.A. Parts I, II and III Semester Examinations shall be as prescribed by the university from time to time.

Standards of Passing

To pass the B.A. Degree examination, a candidate shall be required to pass Parts-I, II & III Semester Examinations.

- (A) i) To Pass the B.A. Part-I examination, a candidate shall be required to obtain minimum of 35% of the total marks in each head of passing.
ii) To Pass the B.A. Part-II examination, a candidate shall be required to obtain minimum of 35% of the total marks in each head of passing.
iii) To pass the Third-year B.A. Degree (Part-III) examination, a candidate shall be required to obtain a minimum of 35% of the total marks in each head of passing Parts-I, II & III examinations.

(B) Those of the successful candidates who obtain 45% or more of the aggregate marks in Parts-I, II & III Semester Examinations, shall be declared to have passed the B.A. Degree examination in Second Class with (Hons.) and those obtaining 60% or more of the aggregate marks in Parts-I, II & III examinations, shall be declared to have passed the B.A. Degree examination in First Class with (Hons.) and those obtaining 70% or more of the aggregate marks in Parts-I, II & III Examinations, shall be declared to have passed the B.A. Degree examination in First Class (Hons.) with Distinction.

(C) A.T.K.T.: A candidate passing in all heads of passing or a candidate passing in all heads of passing except four heads of university examination (Theory/ Practical) at Part-I (Sem.-I & II taken together) OR part - II (Sem.-III & IV taken together) examinations will be allowed to keep term in the next class. However for admission to B.A. Part-III examination or for keeping term for B.A. Part-III examination, a candidate shall have to pass in all heads of passing of B.A. Part-I (Sem. I & II) examination.

(D) A Candidate who has passed in any of the heads of passing shall not be allowed to appear again in that head.

(E) 'Practical' will be a separate head of passing.

(Note : Internal Examination will be compulsory for all students. If the student fails/absent in internal examination then he/she will have to clear the internal examination in subsequent attempt/s in following semester. There will be a separate head of passing in Theory, internal and Practical However, ATKT rules shall be made applicable in respect of Theory/ Practical head of passing only.)

O. B. A. 4

ज्ञानसाधना शिक्षण प्रसारक मंडळ, निवृत्ते संचालित

स्थापना १९९४

1.2.1

ह. शिंदे महाविद्यालय, तिसंगी

गगनबावडा, जि. कोल्हापूर. दूरध्वनी : ०२३२६-२५४९४८
Website : www.mhstcollege.in, Email : mhtisangi@rediffmail.com
: 02326 - 254148, NAAC Reaccredited : Grade 'B (CGPA - 2.55)

(शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर निरंतर संलग्नित)

विज्ञान : कनिष्ठ व वरिष्ठ
कला : वरिष्ठ

२०१८-२०१९

PROSPECTUS
माहितीपत्रक

ज्ञानसाधना शिक्षण प्रसारक मंडळ, निवडे
ता. गगनबावडा, जि. कोल्हापूर.

* कार्यकारी मंडळ *

श्री. पांडुरंग गुंडू शिंदे	अध्यक्ष
श्री. नरेंद्र वामनराव सरदेसाई	उपाध्यक्ष
श्री. आनंदा बळवंत पाटील	सचिव
श्री. जनार्दन गुंडू शिंदे	सहसचिव
श्री. बंडोपंत ज्ञानू पाटील	खजिनदार
श्री. भगवान बापू पाटील	सदस्य
श्री. बाळू गणपती पाटील	सदस्य
श्री. लहू रखमाजी गुरव	सदस्य
श्री. स्वप्नील पांडुरंग शिंदे	सदस्य
श्री. सर्जेराव देऊ शिंदे	सदस्य
श्री. अरुणकुमार बाळासाहेब पाटील	सदस्य

OUR MISSION

Empowering the local yokels in the fast altering scenario of the globe for facing new emerging challenges with self confidence and resolution through higher education.

* कामकाज वेळा *

* कला शास्त्रा *

महाविद्यालय : सकाळी ७.३० ते १२.३०

कार्यालय : सकाळी ८.०० ते ३.३०

मधली सुट्टी : दुपारी १ ते १.३० वा.

साप्ताहिक सुट्टी : रविवार

* विज्ञान शास्त्रा *

महाविद्यालय वरिष्ठ व कनिष्ठ शाखा

सकाळी ११.३० ते ४.३०

Dnyansadhana Shikshan Prasarak Mandal, Nivade Tal. Gaganbavda, Dist. Kolhapur.

Aims and Objectives :

To provide opportunities of Higher Education to the students coming from socially, educationally and economically backward.

To encourage the students to pursue Higher Education by providing them financial assistance in the form of free ships and concession in the fees.

To Promote indoor and outdoor sports through creation of a spacious ground and provision of necessary equipments.

To encourage the Meritorious students by giving them scholarships and prizes for academic achievements.

To optimize the use of infrastructure, finance and human resource.

Expansion and extension of higher education among the students, especially girls of weaker section of the rural society.

To make students responsible citizens by creating civic awareness among them.

To seek all round development of the students.

To inculcate the qualities like leadership, discipline and create the awareness about values like patriotism, national integration and other aspects of social responsibility.

To Provide educational facilities to the needy and to the backward class by providing Hostels and Boarding.

To establish libraries for generating knowledge and creating interest in it.

To help in all ways to the victims of National calamities such as earthquakes, floods and famine.

महाविद्यालयाचे संकल्पक

लोकनेते म. ह. शिंदे
माजी सभापती पं. स. गगनबावडा

ज्ञानसाधना शिक्षण प्रसारक मंडळ, निवडे संचालित

म.ह. शिंदे महाविद्यालय, तिसंगी

* प्रास्ताविक :

शिक्षणाअभावी दारिद्र्यात खिलपत पडलेल्या आणि मानसिक गुलामगिरीच्या शृंखलेत जखडलेल्या बहुजन समाजाच्या ठायी नवा विश्वास उत्पन्न करावा, त्यांचा सर्वांगीण विकास व्हावा हा राजर्षी छत्रपती शाहू व म. फुले यांच्या शैक्षणिक कार्याचा वारसा उरी बाळगून पी. जी. शिंदे साहेब यांनी 'सर्वांग सुंदर जीवन यासाठी शिक्षण' या भावनेने प्रेरित होऊन ज्ञानसाधना शिक्षण प्रसारक मंडळ, निवडे, या संस्थेची स्थापना १९९२ मध्ये केली. संस्थेच्या कार्याची सुरुवात 'माध्यमिक विद्यालय, शेळोशी' येथून झाली. शिक्षण हे समाज परिवर्तनाचे उत्तम साधन आहे. हे लक्षात घेऊन बहुविध शिक्षणाच्या प्रचाराचा ध्यास घेऊन ही संस्था कार्य करीत असून तिसंगी, ता. गगनबावडा येथे संस्थेचे सन १९९४ मध्ये उच्च शिक्षण देण्यासाठी म.ह. शिंदे महाविद्यालय सुरू केले आहे. त्यामुळे गगनबावडा तालुक्याच्या शैक्षणिक विकासात महाविद्यालयीन शिक्षणाची जी त्रुट होती ती या महाविद्यालयामुळे दूर झाली आहे.

* शिक्षण संस्थेचे बोधवाक्य आणि उद्दिष्टे :

ज्ञानसाधना शिक्षण प्रसारक मंडळाचे म.ह.शिंदे महाविद्यालय हे 'सर्वांग सुंदर जीवन यासाठी शिक्षण' असे बोधवाक्य घेऊन कार्य करत आहे. या बोधवाक्याच्या परिपूर्तीसाठी म. ह. शिंदे महाविद्यालय कटिबध्द आहे. कारण हेच शिक्षण मंडळाचे सर्वश्रेष्ठ उद्दिष्ट आहे. 'गगनबावडा तालुक्यात आर्थिक समृद्धी आणि भैतिक संपन्नता आली असताना तिला उदात्त संस्कृतिची जोड द्यायची' ही लोकनेते महादेव हरी शिंदे यांची धारणा होती. आपल्या समाजाच्या तळागाळातील व्यक्तींची आणि गोरगरिबांची मुले ही उच्च विद्याविभूषित करायची ही श्री. पी. जी. शिंदेसाहेब यांची इच्छा आहे. त्यामुळे आर्थिक स्वास्थ्याबरोबरच नैतिकदृष्ट्या कर्तव्यपूर्तीचा आनंद लाभला पाहिजे, मानवतेच्या आधारावर सामाजिक कार्याशी एकरूप होता आले पाहिजे ही सर्व उद्दिष्टे शिक्षण मंडळाच्या बोधवाक्यात प्रतिबिंबित होतात.

* आमचे महाविद्यालय

कोल्हापूरच्या पश्चिम भागातील गगनबावडा तालुक्यातील शेतकऱ्यांच्या मुलामुलींची उच्च शिक्षणाची सोय व्हावी या हेतूने संस्थेने सन १९९४ मध्ये महाविद्यालयाची स्थापना केली. प्रथम बी.ए. भाग १ व बी.कॉम भाग १ हे दोनच वर्ग केवळ ६५ विद्यार्थ्यांनीशी सुरू करण्यात आलेल्या या महाविद्यालयात बी. ए. व बी.एस्सी. भाग १, २, ३ तसेच कनिष्ठ विज्ञान शाखा ११वी व १२ वी हे वर्ग असून ७३० इतकी विद्यार्थी संख्या आहे. या महाविद्यालयात प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांच्या परीक्षेची तयारी करून घेण्याबरोबरच त्यांच्या व्यक्तिमत्त्वाचा विकास घडवण्यावर

व स्पर्धा परीक्षेचे मार्गदर्शन करण्यावर आमचे महाविद्यालय भर देते. महाविद्यालयास जून २०१० पासून शिवाजी विद्यापीठाचे निरंतर संलग्नीकरण प्राप्त झाले आहे. विद्यापीठ अनुदान आयोग, नवी दिल्ली यांच्या २(एफ) आणि १२(बी) यादीमध्ये महाविद्यालयाचा समावेश झालेला असून विविध योजनेखाली विशेष अनुदान प्राप्त होऊ लागले आहे. महाविद्यालयाचे कार्यालय व ग्रंथालय यांचे संगणकीकरण करण्यात आलेले असून विद्यार्थ्यांसाठी इंटरनेट व संगणक प्रयोगशाळा उपलब्ध आहे.

* नॅक पुनर्मूल्यांकन बी ग्रेड: NACC:Grade B (CGPA-2.55)

सन २०१२-१३ मध्ये नॅक समितीने महाविद्यालयाचे पुनर्मूल्यांकन केले. यामुळे त्यांनी महाविद्यालयाची होत असलेली प्रगती आणि विकासात्मक वाढ पाहून Grade B (CGPA-2.55) मूल्यांकन दिले. संस्था आणि महाविद्यालयाचे कार्य योग्य दिशेने सुरु असल्याची ही एक पावतीच मानावी लागेल.

* प्रवेश सूचना

- १) बी.ए. भाग १,२,३ आणि बी. एस्सी. भाग १,२,३ या वर्गात प्रवेश घेऊ इच्छिणाऱ्यांनी संबंधित वर्गात प्रवेश मिळविण्यासाठी पात्र होण्यास पूर्वीच्या आवश्यक असलेल्या परीक्षेचा निकाल लागल्यापासून १५ दिवसात प्रवेश घेणे आवश्यक आहे.
- २) प्रवेश व विषय निश्चितीचे काम प्राचार्य नियुक्त समिती मार्फत केले जाईल.
- ३) संपूर्ण कागदपत्रांची पूर्तता नसलेले तसेच प्रवेश अर्जावर फोटो नसलेले, खाडाखोड केलेले अर्ज स्वीकारले जाणार नाहीत.
- ४) अन्य महाविद्यालयातून येणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी ट्रान्सफर सर्टिफिकेट (टी.सी.) मिळविण्यासाठी अर्ज सादर केला पाहिजे व त्याची फी अर्जाबरोबर भरली पाहिजे.
- ५) प्रवेश अर्ज विद्यार्थ्यांनी भरून जरूर ती कागदपत्रे जोडून स्वतः येऊन प्रवेश घेतला पाहिजे. अन्यथा प्रवेश मिळणार नाही.
- ६) शिवाजी विद्यापीठाशिवाय अन्य विद्यापीठ कक्षेतील महाविद्यालयातून येणाऱ्या विद्यार्थ्यांस सूचना:
  - अ) विद्यापीठ स्थलांतर प्रमाणपत्र आवश्यक आहे.
  - ब) हे प्रमाणपत्र मिळविण्यासाठी विद्यार्थी ज्या महाविद्यालयातून आला त्या महाविद्यालयामार्फत संबंधित विद्यापीठाकडे अर्ज करावा.
  - क) परप्रांतातून येणाऱ्या विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयात प्रवेश घेण्यापूर्वी ३१ ऑगस्टपर्यंत शिवाजी विद्यापीठाकडून तात्पुरते पात्रता प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक आहे.
  - ७) बी.ए. आणि बी.एस्सी भाग १ या वर्गामध्ये प्रवेश घेताना खालील कागदपत्रे जोडणे आवश्यक आहे.

अ) कनिष्ठ महाविद्यालय सोडल्याचा मूळ दाखला व त्याच्या दोन साक्षांकित प्रती.

ब) एच.एस.सी.(१२वी) चे मूळ गुणपत्रक व त्यांच्या दोन साक्षांकित प्रती

क) फी सवलत मिळत असेल तर आवश्यक ती कागदपत्रे
उदा. जातीचा दाखला, उत्पन्नाचा दाखला, माजी सैनिक दाखला इत्यादी.

ड) विद्यापीठ पात्रता प्रमाणपत्र मिळविण्यासाठी अर्ज (Eligibility Form)

इ) आयकार्ड साईज फोटो-तीन.

८) महाविद्यालयाने निश्चित केलेल्या विषय गटांचीच निवड विद्यार्थ्यांनी करावयाची असल्याने प्रवेशाच्या वेळी विद्यार्थ्यांनी माहिती पत्रकातून आपले विषय काळजीपूर्वक निवडावेत.

९) महाविद्यालयाचे शैक्षणिक वर्ष १५ जून पासून सुरु होत असून सर्व वर्गाचे तास प्रथम दिवसापासून नियमितपणे सुरु होतील. याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.

१०) विशेष सूचना : महाविद्यालयामध्ये वार्षिक पारितोषक वितरण समारंभ व सांस्कृतिक कार्यक्रम साजरा होईल.

११) प्रवेश रद्द करणे: महाविद्यालयामध्ये घेतलेला प्रवेश रद्द करावयाचा झाल्यास स्वतंत्र अर्ज करावा लागतो. त्या अर्जावर पालक व विद्यार्थी या दोघांच्याही सह्या आवश्यक आहेत. प्रवेश रद्द केला तरीही शिवाजी विद्यापीठ नियमाप्रमाणे फी परत मिळत नाही.

१२) ओळखपत्र : नवीन प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांनी रु. ५० /- भरून कार्यालयातून ओळखपत्र घ्यावे.

१३) आरक्षण : शासन नियमानुसार संबंधित घटकांना आरक्षण राहिल.

* विषय व विषय गट : विशेष सूचना :

१) बी.ए. आणि बी.एस्सी. भाग १ च्या विद्यार्थ्यांसाठी शिवाजी विद्यापीठाने शारीरिक शिक्षण योजना सक्तीची केली आहे. या योजनेमार्फत घेतली जाणारी परीक्षा १० गुणांची असते. हे गुण एखाद्या विषयात उत्तीर्ण होण्यासाठी किंवा श्रेणी मिळविण्यासाठी गरज भासल्यास विचारात घेतले जातात.

२) बी.ए./बी.एस्सी. भाग १, २ व ३ च्या विषयावर घटक चाचण्या, सत्र परीक्षा, चर्चासत्रे घेतली जातात. त्यास हजर असणे, प्रत्यक्ष सहभाग घेणे विद्यार्थ्यांवर बंधनकारक आहे.

३) विद्यार्थ्यांनी आपले विषय गट निवडताना माहिती पत्रकातील विषयांच्या गटाची काळजीपूर्वक निवड करावी. चुकीचे विषय गट निवडले गेल्यास त्यास विद्यापीठ मान्यता मिळत नाही. तसेच याबाबत दंडात्मक कारवाई केली जाते. याची सर्व जबाबदारी संबंधित विद्यार्थ्यांवर राहिल.

१) प्रथम वर्ष बी.ए.: (एकूण विषय सहा व पेपर सहा)

CBCS R. B.A- I

B. A. Part - I - sem I & II

Sem - I | Sem - II

Ability Enhancement Compulsory Course (AECC)

(Compulsory subject)

English - 1
(AECC - 1)

English - 2
(AECC - 2)

Core Generic Elective (CGE)

(Select One compulsory subject from The List)

1) Marathi - I (CGE - 1)
2) Science, Technology And Development - I
(S.T.D) CGE-19

1) Marathi - II (CGE - 2)
2) Science, Technology And Development - II
(S.T.D) CGE-20

Discipline Specific Core Course (DSC)-A

(Select Four subjects from two Groups (At Least One From A & B Group)

1) Marathi - I (DSC-A1)
2) Hindi - I (DSC-A1)

1) Marathi _ II (DSC-A13)
2) Hindi II (DSC-A14)

Discipline Specific Core Course (DSC)-B

1) History - I (DSC-B1)
2) Sociology _ I (DSC-B2)
3) Economics I (DSC-B3)
4) Political Science I (DSC-B4)
5) Statistics I (DSC-B12)

1) History - II (DSC-B15)
2) Sociology _ II (DSC-B16)
3) Economics II (DSC-B17)
4) Political Science _ II (DSC-B18)
5) Statistics II (DSC-B26)

* आवश्यक विषय - लोकशाही निवडणूक व सुशासन

२) बी. ए. भाग २ (एकूण विषय पाच व पेपर सात)

अ) आवश्यक विषय: १) इंग्रजी (आवश्यक) २) पर्यावरण शास्त्र (आवश्यक)

३) इंटरडिसीप्लिनरी विषय (आय.डी.एस.) सहकार (CO-OP.) किंवा

महाराष्ट्रातील सामाजिक सुधारणांचा इतिहास (HSRM)

ब) ऐच्छिक विषय : खालील गटातील प्रत्येकी एक विषय (एकूण दोन विषय) निवडणे आवश्यक आहे. त्याचे प्रत्येकी दोन पेपर असतील.

गट क्र. १ मराठी (ऐच्छिक)/हिंदी(ऐच्छिक) गट क्र. २ इतिहास/समाजशास्त्र
गट क्र. ३ अर्थशास्त्र/राज्यशास्त्र

सूचना : बी. ए. भाग २ साठी इंटरडिसीप्लिनरी विषय निवडण्यासंदर्भात मार्गदर्शक तक्ता खालील प्रमाणे.

दोन ऐच्छिक विषयातील एक विषय खालील पैकी असल्यास	हा इंटरडिसीप्लिनरी विषय घेता येईल
मराठी, इतिहास, समाजशास्त्र, राज्यशास्त्र	महाराष्ट्रातील सामाजिक सुधारणांचा इतिहास (H.S.R.M.)
अर्थशास्त्र	सहकार (co-operation)

विशेष सूचना :

विद्यार्थ्यांच्या दोन ऐच्छिक विषयांपैकी किमान एका विषयाबाबत तक्त्यात दर्शविल्याप्रमाणे संलग्नित इंटरडिसीप्लिनरी विषय असणे आवश्यक आहे.

३) तृतीय वर्ष बी.ए.: (एकूण विषय दोन व पेपर सहा)

अ) आवश्यक विषय : १) इंग्रजी

ब) ऐच्छिक विषय : द्वितीय वर्ष बी.ए. साठी जे ऐच्छिक विषय निवडले असतील त्यातील एक विषय विशेष (स्पेशल) म्हणून निवडता येईल. प्रथम येणाऱ्यास प्रथम या तत्वावर प्रवेश दिला जाईल तसेच प्रवेशाबद्दलचा अंतिम निर्णय विभाग प्रमुख, प्रवेश समिती व प्राचार्यांचा राहिल. महाविद्यालयामध्ये खालील विशेष (स्पेशल) विषय शिकविण्याची सोय आहे. त्याचे प्रत्येकी पाच पेपर असतील.

१) मराठी २) हिंदी ३) इतिहास ४) अर्थशास्त्र

शुल्क विवरण तपशील:

- सूचना :-**
- १) बी.ए. १/बी.एस्सी १ वर्गात प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांला विद्यापीठाचे पात्रता शुल्क रु. ७५/- फीच्या पहिल्या हप्त्याबरोबर भरावे लागतील.
  - २) दोन वर्षांचा डी.टी.एड. अभ्यासक्रम पूर्ण केलेल्या विद्यार्थ्यांनी बी.ए. भाग १ मध्ये प्रवेश घेताना विद्यापीठाचे पात्रता शुल्क रु. १५०/- भरणे आवश्यक आहे.
  - ३) महाराष्ट्र राज्याबाहेरील विद्यार्थ्यांना कोणत्याही वर्षात प्रवेश घेताना विद्यापीठ पात्रता दाखल्यासाठी अर्जासोबत ३००/- रु. भरावे लागतील.
  - ४) पहिल्या किंवा दुसऱ्या सत्रात विद्यार्थ्यांनी महाविद्यालयातील प्रवेश रद्द केल्यास फी परत मिळणार नाही.

शुल्क पत्रक

अ.क्र.	विवरण	बी.ए.भाग १	बी.ए.भाग २	बी.ए.भाग ३
१	प्रवेश फी	१०	१०	१०
२	शिक्षण फी (EBC) व्यक्तिगत	६००	६००	६००
३	ग्रंथालय	५०	५०	५०
४	लिबररी	६०	६०	६०
५	विद्यार्थी सहाय्य निधी	१०	१०	१०
६	प्रो-रेटा वर्गणी	३०	३०	३०
७	युवक महोत्सव	५०	५०	५०
८	अश्वमेध फी	३०	३०	३०
९	विकास निधी	५०	५०	५०
१०	आपत्कालीन निधी	१०	१०	१०
११	अग्रणी महाविद्यालय फी	२५	२५	२५
१२	अंतर्गत परीक्षा फी	१००	१००	१००
१३	नियतकालिक फी	७५	७५	७५
१४	पात्रता फी	७५	--	--
१५	पर्यावरण शास्त्र	--	२५०	--
१६	अपघात विमा	२५	२५	२५
१७	ओकर्डपत्र	५०	००	००
१८	विविध सांस्कृतिक कार्यक्रम	१००	१००	१००
१९	ई-मेल सेवा शुल्क	५०	५०	५०
२०	आजी माजी विद्यार्थी संघ फी	२५	२५	२५
२१	एन.एस.एस. (स्वविवेचित एकक शुल्क)	१०	१०	१०
	एकूण	१६५५	१७६०	१५३०

* विज्ञान विभाग : कनिष्ठ आणि वरिष्ठ

गगनबावडा तालुक्यामध्ये विज्ञान शाखेच्या शिक्षणाची गरज लक्षात घेऊन, संस्थेची विनंती मान्य करून महाराष्ट्र शासनाने शैक्षणिक वर्ष २००८-०९ पासून ११ वी विज्ञान शाखा (सायन्स) अभ्यासक्रमासाठी मान्यता दिलेली आहे. २००९-१० या शैक्षणिक वर्षापासून १२ वी विज्ञान शाखेचे वर्ग सुरु आहेत. म.ह. शिंदे महाविद्यालय, तिसंगीच्या माध्यमातून गगनबावडा तालुक्यामध्ये विज्ञान शिक्षणाची प्रथमच सोय होत आहे. वरिष्ठ महाविद्यालयीन स्तरावर विज्ञान (सायन्स) शाखेपैकी बी. एस्सी. भाग १ चा वर्ग २००९-१० या शैक्षणिक वर्षापासून सुरु झाला आहे. बी. एस्सी. भाग २ चा वर्ग २०१०-११ या वर्षापासून सुरु झाला आहे. व बी. एस्सी भाग - ३ चा वर्ग २०११-१२ पासून सुरु आहे.

११ वी विज्ञान (सायन्स) विभाग : अभ्यासक्रम : एकूण विषय सात (७)

१) इंग्रजी २) मराठी ३) पदार्थ विज्ञान ४) रसायनशास्त्र ५) जीवशास्त्र ६) गणित ७) पर्यावरणशास्त्र

१२ वी विज्ञान (सायन्स) विभाग : अभ्यासक्रम : एकूण विषय सात (७)

१) इंग्रजी २) मराठी ३) पदार्थ विज्ञान ४) रसायनशास्त्र ५) पर्यावरणशास्त्र ६) भूगोल ७) गणित किंवा जीवशास्त्र

CBCS R. B.Sc. - I

Sem - I | Sem - II

Ability Enhancement Compulsory Course (AECC)

English - 1

English - 2

Discipline Specific Core Course (DSC)

(Select any 4 Subject Pairs From A1 To A8 & A13 To A16 for Sem-I
and B1 To B8 & B13 To B16 for Sem-II)

DSC A

Physics - I (DSC 1)
Physics - II (DSC 2)
Chemistry - I (DSC 3)
Chemistry - II (DSC 4)
Mathematics - I (DSC 5)
Mathematics - II (DSC 6)
Statistics I (DSC 7)
Statistics II (DSC 8)
Botany - I (DSC 13)
Botany II (DSC 14)
Zoology I (DSC 15)
Zoology II (DSC 16)

DSC B

Physics - III (DSC 1)
Physics - IV (DSC 2)
Chemistry - III (DSC 3)
Chemistry - IV (DSC 4)
Mathematics - III (DSC 5)
Mathematics - IV (DSC 6)
Statistics III (DSC 7)
Statistics IV (DSC 8)
Botany - III (DSC 13)
Botany IV (DSC 14)
Zoology III (DSC 15)
Zoology IV (DSC 16)

- Practical Examination will be conducted Annually for 50 marks per Course

* आवश्यक विषय - लोकशाही निवडणूक व सुशासन

बी.एस्सी भाग २- एकूण विषय चार (४)

आवश्यक विषय: पर्यावरण शास्त्र आणि खालील पैकी एक गट

- अ) पदार्थविज्ञान, रसायनशास्त्र, गणित
ब) पदार्थविज्ञान, रसायनशास्त्र, सांख्यिकी
क) रसायनशास्त्र, वनस्पतीशास्त्र, प्राणीशास्त्र

बी.एस्सी भाग ३- एकूण विषय पाच (५)

आवश्यक विषय: इंग्रजी आणि खालील पैकी एक स्पेशल अ) रसायनशास्त्र (पेपर ४)

ब) वनस्पतीशास्त्र (पेपर ४)

* शुल्क पत्रक : ११ वी आणि १२ वी विज्ञान *

अ.क्र.	तपशील	११ वी		१२ वी	
		पहिले सत्र	द्वितीय सत्र	पहिले सत्र	द्वितीय सत्र
१	प्रवेश फी	१८	००	१८	००
२	शिक्षण फी (EBC) व्यतिरिक्त	२५००	२५००	२५००	२५००
३	ग्रंथालय शुल्क	५०	००	५०	००
४	प्रयोगशाळा फी	१००	००	१००	००
५	जिमखाना फी	३६	००	३६	००
६	पारितोषिक वितरण	१०	००	१०	००
७	नियतकालिक फी	७५	००	७५	००
८	ओळखपत्र	५०	००	००	००
९	कॉलेज परीक्षा फी	१५०	००	१५०	००
१०	विद्यार्थी सहाय्य निधी	१०	००	१०	०८
११	विविध सांस्कृतिक कार्यक्रम	१००	००	१००	००
	एकूण	३०९९	२५००	३०४९	२५००

* शुल्क पत्रक : बी.एस्सी. भाग १, २ व ३ साठी

अ.क्र.	तपशील	बी.एस्सी. भाग १	बी.एस्सी. भाग २	बी.एस्सी. भाग ३
१	प्रवेश फी	१०	१०	१०
२	शिक्षण फी (EBC) व्यतिरिक्त	८००	८००	८००
३	ग्रंथालय	५०	५०	५०
४	प्रयोगशाळा फी	१००	१००	१००
५	जिमखाना	८०	८०	८०
६	विद्यार्थी सहाय्य निधी	१०	१०	१०
७	प्रो-रेटा वर्गणी	३०	३०	३०
८	युवक महोत्सव	५०	५०	५०
९	अश्वमेध फी	३०	३०	३०
१०	विकास निधी	५०	५०	५०
११	आपत्कालीन निधी	१०	१०	१०
१२	अग्रणी महाविद्यालय फी	२५	२५	२५
१३	अंतर्गत परीक्षा फी	१००	१००	१००
१४	नियतकालिक फी	७५	७५	७५
१५	पात्रता फी	७५	--	--
१६	पर्यावरण शास्त्र	--	२५०	--
१७	अपघात विमा	२५	२५	२५
१८	ओळखपत्र	५०	--	--
१९	विविध सांस्कृतिक कार्यक्रम	१००	१००	१००
२०	ई-मेल सेवा शुल्क	५०	५०	५०
२१	आजी माजी विद्यार्थी संघ फी	२५	२५	२५
२२	एन एस.एस. (स्वयंनिर्वाहीत एकक शुल्क)	१०	१०	१०
	एकूण	१७५५ /-	१८८० /-	१६३० /-

* फी सवलत व शिष्यवृत्ती :-

सरकारी नियमानुसार मिळणाऱ्या सर्व सवलती व शिष्यवृत्त्या आमच्या महाविद्यालयात उपलब्ध आहेत.

अ) ई.वी. सी. सवलत : ज्या विद्यार्थ्यांच्या पालकांचे गतवर्षी वार्षिक उत्पन्न रु. १०००००/- पेक्षा कमी आहे. त्यांना ही फी सवलत मिळू शकते त्यासाठी प्रवेश घेताना अर्ज व उत्पन्नाचे दाखले जोडावे लागतात.

ब) स्वातंत्र्य सैनिक फी सवलत शिष्यवृत्ती : ज्या विद्यार्थ्यांच्या वडिलांना भारत सरकार कडून स्वातंत्र्य सैनिक प्रमाणपत्र मिळाले आहे. त्यांना फी सवलत व शिष्यवृत्ती दिली जाते.

क) भारत सरकार शिष्यवृत्ती : (बी.सी. विशेष मागास प्रवर्ग) भारत सरकारने घोषित केलेल्या मागासवर्गीय जाती जमातीतील विद्यार्थ्यांना ही शिष्यवृत्ती दिली जाते.

ड) प्राथमिक शिक्षकांच्या मुलांमुलींना मिळणारी फी सवलत : ज्या विद्यार्थ्यांचे आईवडील किंवा दोघेही प्राथमिक शिक्षक आहेत त्यांना ही सवलत मिळते. त्यासाठी योग्य तो अर्ज विहित नमुन्यात भरून द्यावा.

इ) माजी सैनिकांच्या मुलांना फी सवलत मिळते. त्यासाठी योग्य तो अर्ज पात्रता दाखल्यासह महाविद्यालयात भरून द्यावा.

फ) राष्ट्रीय गुणवत्ता शिष्यवृत्ती : ही शिष्यवृत्ती विद्यार्थ्यांना बारावीमध्ये मिळालेल्या गुणांवर दिली जाते. या शिष्यवृत्तीची निवड परस्पर शिक्षण संचालक, पुणे यांचेकडून होते. यासाठी वार्षिक उत्पन्न २००००/- पेक्षा कमी असले पाहिजे.

ग) अपंग विद्यार्थी शिष्यवृत्ती : ही शिष्यवृत्ती मा. समाजकल्याण अधिकारी यांचेकडून मिळते. त्यासाठी विहित नमुन्यात अर्ज भरून देणे आवश्यक आहे.

विद्यार्थी सहाय्य निधी

विद्यार्थ्यांची वर्तणूक, नियमितपणा व अभ्यासातील प्रगती या बाबींचा विचार करून शक्य ते आर्थिक सहाय्य या निधीतून दिले जाईल.

* शिस्त व उपस्थिती विषयक नियम :

महाविद्यालयातील प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांस खालील नियम बंधनकारक आहेत.

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर (नियमावली) महाराष्ट्र विद्यापीठ कायदा १९९४ कलम ९५ (एस) अन्वये विद्यार्थ्यांच्या शिस्त पालनाच्या व योग्य वर्तणुकीच्या संदर्भात तयार करण्यात आलेली नियमावली.

१) शिस्तीचा एक भाग म्हणून विद्यार्थ्यांनी राष्ट्रीय सण समारंभ व महत्वाचे दिवस साजरे करण्यासाठी सर्व समारंभाना उपस्थित राहणे आवश्यक आहे.

२) अ) कायद्यातील नियमानुसार आवश्यक तेवढी किमान उपस्थिती पूर्ण करण्यासाठी विद्यार्थी सर्व तास, परिसंवाद यांना नियमितपणे उपस्थित राहतील.

ब) प्राचार्यांच्या परवानगीशिवाय कोणीही सलग दोन दिवसांपेक्षा जास्त दिवस गैरहजर राहणार नाही.

३) शिक्षण संस्थेच्या मालमत्तेचे कोणत्याही प्रकारे नुकसान होणार नाही याची काळजी घेणे विद्यार्थ्यांवर बंधनकारक आहे. मालमत्तेचे नुकसान झाल्यास संबंधित विद्यार्थ्यांकडून नुकसान भरपाई घेण्यात येईल.

४) वर्ग सुरु असताना महाविद्यालयाच्या आवारात रेंगाळणे, शिक्षक-शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या कामात अडथळा आणणे, आपल्या वर्तनाने आपल्या वर्गाला उपसर्ग करणे हे गंभीर दखलपात्र गुन्हे समजले जातील.

५) महाविद्यालयाच्या प्रतिष्ठेला बाधा येईल असे वर्तन विद्यार्थ्यांकडून महाविद्यालयाच्या परिसरात किंवा बाहेरही घडता कामा नये.

६) महाविद्यालयाने वाहने ठेवण्यासाठी जागा निश्चित केली आहे. तेथेच विद्यार्थ्यांनी आपली वाहने ठेवावीत. वाहनांच्या आवाजाने त्रास होणार नाही याची खबरदारी घ्यावी.

७) प्रत्येक विद्यार्थ्याला ओळखपत्रे (Identity Card) दिले जाईल.

८) गैरवर्तन, गैरहजेरी, असमाधानकारक प्रगती इत्यादी संबंधीच्या तक्रारी असल्यास संबंधित विद्यार्थ्यांस कडक शासन केले जाईल. अक्षम्य वर्तनाबद्दल प्राचार्य कोणत्याही विद्यार्थ्यांचा प्रवेश रद्द करू शकतात.

९) प्राचार्यांनी वेळोवेळी जाहीर केलेल्या सूचना व नियम यांचे पालन करण्याची जबाबदारी विद्यार्थ्यांवर राहिल. सूचना व नियम फलकानंतर पुन्हा ते वर्गात कळवले जातीलच असे नाही.

१०) अ) वर्गातील इतर विद्यार्थी, शिक्षक, अधिकारी आणि महाविद्यालयातील इतर कर्मचारी यांशी विद्यार्थी जबाबदारीने वागतील.

११) महाविद्यालयातील सर्व शैक्षणिक व सांस्कृतिक समारंभामध्ये विद्यार्थी योग्य तऱ्हेने आणि त्वाने वागतील.

१२) शैक्षणिक सहली, युवक महोत्सव आणि इतर सांस्कृतिक उपक्रम जेव्हा आयोजित केले गेले. तेव्हा त्यामध्ये विद्यार्थी विधायकपणे भाग घेऊन उदित पूर्ण करण्यासाठी आपले शिक्षक,

अधिकारी यांना योग्य सहकार्य करतील.

3) महाविद्यालयातील ग्रंथालय, अभ्यासिका आणि इतर सामूहिक सोयींचा योग्य वापर करून इतरांना त्रास होणार नाही व मालमत्तेचे नुकसान होणार नाही याविषयी विद्यार्थी दक्षता घेतील.

99. पालकांनी वेळोवेळी महाविद्यालयामध्ये येऊन आपल्या पाल्याच्या प्रगतीविषयी चौकशी करावी.

92. विद्यार्थ्यांनी फी सवलती संबंधी सर्व कागदपत्रे महाविद्यालयामध्ये वेळेत दिली पाहिजेत संबंधित कागदपत्रे उशिरा दिल्याने होणाऱ्या नुकासानीला महाविद्यालय जबाबदार राहणार नाही.

93. जे विद्यार्थी सामुदायिक रजा, अनिष्ट वर्तन, गुंडगिरी, मारामारी, गैरप्रकार किंवा गुन्हेगार प्रकरणांमध्ये सापडतील त्यांना योग्य ती शिक्षा केली जाईल.

94) महाविद्यालय आवारामध्ये धुम्रपान, तंबाखू व तत्सम मादक पदार्थांच्या सेवनास आ. मोबाईल वापरास बंदी आहे.

95) राज्य सरकारने रॅगिंग विरोधी आणि याविषयी संस्थेने वेळोवेळी केलेले नियम विद्यार्थ्यांवर बंधनकारक राहतील.

96) कॉलेजमधील कमीत कमी 99% तासांना उपस्थित असल्याशिवाय त्या विद्यार्थ्यांना नियमित उपस्थिती व समाधानकारक प्रगती होत राहणे आवश्यक आहे. असे नसल्यास विद्यापीठाकडे पाठविलेला परीक्षा अर्ज प्राचार्य केव्हाही रद्दबातल ठरवू शकतात.

97) परीक्षेच्या काळात गैरप्रकार करणे कायदानुसार गुन्हा आहे.

98) मा. कुलगुरुंच्या अधिकारांस कोणत्याही प्रकारे बाधा न आणता महाविद्यालयातील शिस्तीच्या यथायोग्य पालनासाठी आवश्यक असणाऱ्या सर्व अधिकारांचा वापर प्राचार्य करतील. प्राचार्यांचा निर्णय अंतिम व बंधनकारक राहिल.

*परीक्षा विषयक सूचना :

1. बी.ए./बी.एस्सी भाग १, २ व ३ या वर्गाच्या चाचण्या घेतल्या जातात. सदर चाचण्यासाठी उपस्थिती अनिवार्य आहे. अनुउपस्थित राहणाऱ्या विद्यार्थ्यांवर दंडात्मक कारवाई करण्यात येते याची नोंद घ्यावी.

2. बी.ए./बी.एस्सी भाग १, २ व ३ या वर्गाची सत्रपरीक्षा प्रथम सत्राच्या शेवटी घेतली जाते. विद्यापीठाच्या १० गुणांच्या परीक्षेला हजर राहणे आवश्यक आहे.

3. बी.ए./बी.एस्सी भाग १ विद्यार्थ्यांसाठी शिवाजी विद्यापीठाने शारीरिक शिक्षण योजना सक्तीची केली आहे. या योजनेमार्फत घेतली जाणारी परीक्षा १० गुणांची असते हे गुण

१२

एखाद्या विषयात उत्तीर्ण होण्यासाठी गरज पडल्यास विचारात घेतले जातात

* महाविद्यालयातील विविध समित्या आणि उपक्रम :

१) जिमखाना	२) राष्ट्रीय सेवा योजना (एन.एस.एस.)
२) सांस्कृतिक समिती	४) सहेली व्यक्तिमत्त्व विकास मंच
५) स्पर्धा परीक्षा व व्यवसाय मार्गदर्शन समिती	६) शैक्षणिक सहल समिती
७) वाङ्मय मंडळ	८) भित्तीपत्रक निर्मिती मंडळ
९) तक्रार निवारण समिती	१०) विद्यार्थी कल्याण समिती

वरील मंडळांच्या प्रमुखाची यादी महाविद्यालयाच्या सूचना फलकावर लावली जाते. विद्यार्थ्यांनी संबंधित मंडळांच्या प्रमुखांशी संपर्क साधावा. विद्यार्थ्यांच्या मनात सामाजिक जाणीव निर्माण करण्यासाठी आणि विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्वाच्या सर्वांगीण विकासासाठी महाविद्यालयात खालील उपक्रम राबवले जातात.

अ) राष्ट्रीय सेवा योजना :

समाजसेवेची आवड असणाऱ्या विद्यार्थी व विद्यार्थिनींनी या योजनेत सहभागी होता येईल. या योजनेतर्फे विद्यार्थी विद्यार्थिनींचे शिबीर भरवण्यात येते. शिबीरात भाग घेतल्याबद्दलचे प्रमाणपत्र देण्यात येते. तसेच या योजनेत दोन वर्षे काम केल्यानंतर स्वयंसेवकांना प्रमाणपत्रे दिली जातात.

ब) स्पर्धा परीक्षा व व्यवसाय मार्गदर्शन केंद्र :

विद्यार्थ्यांना शिक्षणाबरोबर विविध नोकरीच्या संधी व व्यवसायाचे मार्गदर्शन व्हावे, या उद्देशाने हा विभाग कार्यरत आहे. २०१०-२०११ पासून महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाचा अभ्यासक्रम शिकविण्याची सोय केलेली आहे. मार्गदर्शनासाठी तज्ज्ञांची व्याख्याने आयोजित केली जातात. तसेच सामान्य ज्ञानाची परीक्षा घेतली जाते

१३

* ड) आजी माजी विद्यार्थी संघ :

महाविद्यालयात प्रवेश घेतेवेळी विद्यार्थ्यांच्याकडून आजी माजी विद्यार्थी संघाचे फॉर्म भरून घेतले जातील. वर्षातून किमान एकदा आजी माजी विद्यार्थी संघाचा कार्यक्रम आयोजित केला जातो.

इ) ग्रंथालय :

महाविद्यालयाचे सुसज्ज असे ग्रंथालय आहे. ग्रंथालयामध्ये विद्यार्थ्यांसाठी स्वतंत्र अशी अभ्यासिकेची सोय आहे. तसेच विद्यार्थ्यांसाठी आवश्यक असलेली सर्व ग्रंथसंपदा उपलब्ध आहे. ग्रंथालयात सर्व विषयातील क्रमिक पुस्तके, संदर्भ ग्रंथ, नियतकालिके व दैनिके पुरेशा प्रमाणात उपलब्ध आहेत. गरीब, होतकरू व हुशार विद्यार्थ्यांसाठी पुस्तक पेढी योजनेची विशेष सुविधा देण्यात येते.

ग्रंथालयामध्ये E-journal सुरु करण्यात आली आहेत. तसेच ग्रंथालयाचे पूर्णपणे संगणकीकरण करण्यात आले असून संगणकाद्वारे ग्रंथाची देवघेव करण्यात येते. ग्रंथालयामध्ये विद्यार्थी व शिक्षक यांचेसाठी इंटरनेटची सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आली आहे.

फ) विद्यार्थी कल्याण निधी :

दुर्गम भागातील विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयात येता-जाताना, विविध उपक्रमात सहभागी होताना अपघात होण्याची शक्यता असते. अशा अपघाताबाबत विद्यार्थी पालक आणि शिक्षक-शिक्षकेत्तर कर्मचारी यांच्यासाठी सामुदायिक अपघात विमा योजना सुरु केली आहे.

* विद्यापीठ शिष्यवृत्ती

अ) इतिहास व इंग्रजी विषयांसाठी शिष्यवृत्ती :

शिवाजी विद्यापीठामार्फत इंग्रजी व इतिहास या स्पेशल विषयासाठी प्रत्येक दोन या प्रमाणे एकूण ४ शिष्यवृत्त्या ठेवल्या आहेत (शिष्यवृत्ती रकम प्रत्येक टर्मला रु. २५०/-) बी. ए. भाग १ मध्ये ५०% तसेच इतिहास व इंग्रजी विषयाला किमान ५० गुण मिळालेल्या विद्यार्थ्यांना या शिष्यवृत्तीसाठी अर्ज करता येईल, ही शिष्यवृत्ती मिळालेल्या विद्यार्थ्यांना बी.ए. भाग २ व ३ साठी इतिहास अगर इंग्रजी हा ऐच्छिक विषय घ्यावा लागतो.

१) सामाजिक शास्त्रांतील विषयांसाठी विद्यापीठ शिष्यवृत्ती :

ज्या विद्यार्थ्यांना एच.एस.सी. परीक्षेत ६०% गुण मिळाले आहेत व जे विद्यार्थी बी.ए.

अ) इतिहास व इंग्रजी विषयांसाठी शिष्यवृत्ती :

शिवाजी विद्यापीठामार्फत इंग्रजी व इतिहास या स्पेशल विषयासाठी प्रत्येक दोन या प्रमाणे एकूण ४ शिष्यवृत्त्या ठेवल्या आहेत (शिष्यवृत्ती रकम प्रत्येक टर्मला रु. २५०/-) बी. ए. भाग १ मध्ये ५०% तसेच इतिहास व इंग्रजी विषयाला किमान ५० गुण मिळालेल्या विद्यार्थ्यांना या शिष्यवृत्तीसाठी अर्ज करता येईल, ही शिष्यवृत्ती मिळालेल्या विद्यार्थ्यांना बी.ए. भाग २ व ३ साठी इतिहास अगर इंग्रजी हा ऐच्छिक विषय घ्यावा लागतो.

ब) सामाजिक शास्त्रांतील विषयांसाठी विद्यापीठ शिष्यवृत्ती :

ज्या विद्यार्थ्यांना एच.एस.सी. परीक्षेत ६०% गुण मिळाले आहेत व जे विद्यार्थी बी.ए. भाग १, २ व ३ साठी सामाजिक शास्त्र विषय (इतिहास, अर्थशास्त्र, समाजशास्त्र, राज्यशास्त्र) घेणारे असतील त्यांना शिष्यवृत्तीसाठी अर्ज करता येतो. शिष्यवृत्ती पुढे चालू राहण्यासाठी

* हिंदी शिष्यवृत्ती :

अहिंदी भाषिक प्रदेशात हिंदीचा अभ्यास करणाऱ्यांना भारत सरकार ही शिष्यवृत्ती देते. १२ वी परीक्षेत हिंदी विषयामध्ये ६० पेक्षा अधिक गुण मिळविणाऱ्या विद्यार्थ्यांना या शिष्यवृत्तीसाठी अर्ज करता येतो. शिष्यवृत्ती मंजूर झाल्यास बी.ए. भाग १, २ व ३ वर्षाकरीता हिंदी हा ऐच्छिक विषय घेऊन दरवर्षी परीक्षेस उतीर्ण होणे आवश्यक असते. ही शिष्यवृत्ती स्वीकारली असल्यास दुसरी कोणतीही शिष्यवृत्ती घेता येत नाही. विहित नमुन्यात हा अर्ज ऑक्टोबर पर्यंत गुणपत्रक व फोटो यासह करावा लागतो.

* खेळाडूंना शिष्यवृत्ती :

अ) आंतरविद्यापीठ वैयक्तिक सामन्यात पहिला व दुसरा क्रमांक पटकविणाऱ्या खेळाडूंना महाविद्यालयातर्फे योग्य बक्षिस दिले जाईल. परंतु असे खेळाडू वर्गात नियमित हजर असणारे व अभ्यासात समाधानकारक प्रगती असलेले असावे लागतील.

ब) विभागीय व आंतरविभागीय सांघिक सामन्यात विशेष प्राविण्य दाखवून आंत विद्यापीठीय सामन्यासाठी शिवाजी विद्यापीठाच्या संघात निवड होणाऱ्या खेळाडूंचा या शिष्यवृत्तीसाठी विचार केला जाईल.

* शिष्यवृत्त्यांचे नूतनीकरण

- १) सरकारी गुणवत्ता शिष्यवृत्ती
- २) राष्ट्रीय कर्जाऊ शिष्यवृत्ती
- ३) राष्ट्रीय गुणवत्ता शिष्यवृत्ती
- ४) अपंग शिष्यवृत्ती
- ५) ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांची शिष्यवृत्ती
- ६) प्राथमिक शिक्षकांच्या मुलांना मिळणारी शिष्यवृत्ती
- ७) विद्यापीठ शिष्यवृत्ती
- ८) हिंदी शिष्यवृत्ती

वरील शिष्यवृत्ती एकदा मंजूर झालेनंतर पुढे प्रत्येक वर्षासाठी शिष्यवृत्तीचे नूतनीकरण होण्यासाठी वार्षिक परीक्षेत उत्तीर्ण झाले पाहिजे. वार्षिक परीक्षेचा निकाल जाहीर झाल्यानंतर विद्यार्थ्यांनी आपले गुणपत्रक व त्याची खरी नकल यासह नूतनीकरणाचा अर्ज करायचा असतो. अशा विद्यार्थ्यांच्या प्रगती अहवाल पूर्वीच्या महाविद्यालयातून भरून आणावा. ७५% पेक्षा हजेरी कमी भरल्यास शिष्यवृत्ती नामंजूर होते व टर्म फी विद्यार्थ्याला भरावी लागते. वरील माहिती केवळ विविध शिष्यवृत्ती व शैक्षणिक सवलती विद्यार्थ्यांच्या नजरेस आणण्यासाठी दिली आहे. शिक्षण खात्याकडून वेळोवेळी शिष्यवृत्ती व फी सवलतीची परिपत्रके येत असतात व नियमात बदलही होत असतात. विद्यार्थ्यांच्या माहितीसाठी ती सर्व परिपत्रके वेळोवेळी सूचनाफलकावर लावली जातात. अधिक व विश्वसनिय माहितीसाठी विद्यार्थ्यांनी ती परिपत्रके अधिकृत समजावीत व लक्षपूर्वक वाचून त्याप्रमाणे योग्य ती पूर्तता करावी.

***

प्राचार्य : डॉ. एन. के. शिंदे

एन.ए. पी.ए. डी., पी.डी.डी. (सी.आय.ए.ए.ए.) डी. एन.डी.

कला शाखा :

* मराठी विभाग

प्रा. डॉ. एन. के. मोळे एन.ए., बी.एड., एन.फिल., पी.एच.डी.
प्रा. डॉ. व्ही. आर. कांबळे एन.ए., बी.एड., सेट व नेट, पी.एच.डी.

* हिंदी विभाग

प्रा. श्रीमती व्ही. यू. जाधव एन.ए. बी.एड., एन.फिल.
प्रा. ए. डी. फाळके एन.ए., बी.एड., सेट व नेट

* इतिहास विभाग

प्रा. डॉ. एस. ए. मोरे एन.ए., बी.एड., एन.फिल., पी.एच.डी.
प्रा. जे. एस. जाधव एन.ए., बी.एड., सेट

* अर्थशास्त्र विभाग

प्रा. डॉ. डी. बी. इंगवले एन.ए., एन.फिल., पी.एच.डी.
प्रा. डॉ. पी. के. पोवार एन.ए., एन.फिल., पी.एच.डी.

* इंग्रजी विभाग

प्रा. पी. जी. कुंभार एन.ए.

* समाजशास्त्र विभाग

प्रा. श्रीमती एम. बी. सावंत एन.ए., एन.फिल., सेट

* राज्यशास्त्र विभाग

प्रा. एम. बी. मोहिते एन.ए., बी.एड., एन.फिल.

* जिग्खाना विभाग

प्रा. बी. डी. पाटील बी.ए., एन.पी.एड., एन.फिल.

* ग्रांथालय :-

प्रा. डॉ. बी. एस. पडवळ एन.ए., एन.फिल., पी.एच.डी., एन.फिल., पी.एच.डी.

* विज्ञान शाखा *

* वनस्पती शास्त्र विभाग

डॉ. श्रीमती एस. के. मेंगाणे एन.ए., एन.ए., पी.एच.डी.

* रसायनशास्त्र विभाग

डॉ. आर.पी. पाटील एन.ए., एन.ए., पी.एच.डी.
प्रा. ए. डी. पिंजरकर एन.ए., एन.ए., नेट
प्रा. ए. सी. भोसले एन.ए., नेट

✽ प्रशासकीय कर्मचारी ✽

कार्यालय विभाग

- १) श्री. एम. पी. शिंदे, मुख्य लिपिक
बी.कॉम.
- २) श्री. डी. एस. सातपुते, बरिष्ठ लिपिक
बी.कॉम.
- ३) श्री. जे. जी. शिंदे, कनिष्ठ लिपिक
बी.कॉम., एम.ई.एम., डी.बी.एम.
- ४) श्री. ई. बी. शिंदे, शिपाई
बी.ए.
- ५) श्री. वाय. एस. तेली, शिपाई
बी.ए.
- ६) श्री. डी. एन. पोवार शिपाई

ग्रंथालय विभाग

- ७) श्री. एस. पी. चव्हाण, ग्रंथालय परिचर
बी.ए., बी.लिब
- ८) श्री. आर. आर. नलवडे, ग्रंथालय परिचर

प्रयोगशाळा विभाग

- ९) श्री. व्ही.ए.पोवार प्रयोगशाळा सहाय्यक
बी.ए.
- १०) श्री. व्ही. के. पाटील प्रयोगशाळा परिचर
बी.ए.
- ११) श्री. जी. एन. सरदेसाई प्रयोगशाळा परिचर
बी.कॉम.
- १२) श्री. जी. बी. सूर्यवंशी प्रयोगशाळा परिचर
- १३) श्री. आर. आर. चव्हाण प्रयोगशाळा परिचर
बी.ए.
- १४) श्री. ए. ए. पाटील प्रयोगशाळा परिचर
बी.ए.

Instruction to The Students

- 1) Every Student Should See the Complete Syllabus Prescribed for the Concerned Courses and take note of all Rules and Regulations.
- 2) Attendance of Minimum 75% is essential (Please refer ordinances 30 to 37)
- 3) Students Shall follow all the rules and regulation of the university and college thereof.
- 4) The results of the University Examination are available at 12525 for BSNL Landline and Mobile Holders the students cant obtain printed copy of their statement of marks from university website, which can be used for the purpose of verification of marks and to obtain the zerox copy of assessed answer book.
- 5) Students can avail the facility of revaluation after getting zerox copy of the assessed answer book of verification of marks.
- 6) The Students having Confidence to have change in result due to verification or revaluation can take provisional admission subject to confirmation of change in result due to verification or revaluation.
- 7) The rules and regulation are available at the university website, www.unishivaji.ac.in important, frequently referred rules are sent to the colleges in the printed book let prepared by the four sections of the University.
- 8) Student should complete all requirements of the course of time.
- 9) Students should use only blue ink for all examination works except where otherwise permitted to use the other ink.
- 10) The Present intake or the certified courses of B.A.,

and B.Sc. is 120 students per division. For other courses intake is mentioned in the certificate.

11) For grant -in aid courses, the tuition fee for B.A. Rs. 800/-, B.Sc. Rs. 800/- in addition laboratory fee Rs. 125/- for B.Sc. Course is payable The Fees for professional courses shall be applicable as fixed by Shulka Nirdhanran Samitee of University.

12) Examination calendar for the university examination is to be declared in the first week of July for complete year and student should verify the same. If there is any change required student should communicate it within fifteen days.

13) Separate Certificate will be issued by the University for additional course if that course is to be started from the academic year 2007-08.

14) University is not responsible for any loss or otherwise if a student takes admission to any course other than those approved by University.

15) Every student must possess the necessary student identity card issued by the respective college.

16) Every student should be a member of student insurance scheme.

17) Money/Fee is to be sent to University in D/D from payable to Finance and Accounts Officer.

18) Take benefit of Career Oriented Courses and Lead College Scheme activities

19) The Students, Parents, Citizens shall visit the University Website www.unishivaji.ac.in for detailed information.

20

म.ह. शिंदे महाविद्यालय, तिसंगी

ता. गगनबावडा, जि. कोल्हापूर, दूरध्वनी : ०२३२६-२५४९४८
website : www.mhscollege.in, Email : mhshisangi@rediffmail.com

NAAC Reaccredited : Grade 'B' (CGPA - 2.55)

(शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर निदेश संश्लिष्ट)

विज्ञान : कनिष्ठ व वरिष्ठ

कला : वरिष्ठ

मतदार यादीमध्ये नावनोंदणी करण्यासाठीचे प्रतिज्ञापत्र

(महाराष्ट्र शासन पत्र दि. १७ जुलै २०१७ आणि
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर यांचे १३ नोव्हेंबर १७ चे पत्र)

मी

दि. ०१/०१/२०..... रोजी १८ वर्षांचा झालो/झाले आहे किंवा होणार आहे.
१८ वर्षे पूर्ण झाल्याबरोबर मी माझे नाव मतदार यादीत नोंदवून घेणार आहे अशी
मी प्रतिज्ञा करतो/करते.

सही

२१